

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SERAMİK VE CAM ANASANAT DALI

Avrupa’da Seramik Çalıştay Yapan Atölyelerin
Günümüz Seramik Sanatına Etkileri.

Yüksek Lisans Tezi

Yasemin TANRIVERDİ

Tez Danışmanı

Prof. Zerrin Ersoy BİLİR

İstanbul – 2010

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VI
ÖZET.....	V II
SUMMARY.....	XI
GİRİŞ.....	1
1 – SERAMİK.....	3
I.1. Seramiğin tanımı.....	3
I.2. Seramiğin tarihsel gelişimi.....	3
I.3. Seramik tarihi.....	5
2- ÇALIŞTAY	13
2.1. Çalıştayın tanımı.....	13
3- AVRUPA’DA ÇALIŞTAY YAPAN BAZI ÜLKELER.....	15
3.1. ALMANYA.....	15
3.1.1.Kunst Akademi-Münster	15
3.1.1.1. Maika Korfmacher ile söyleşi	17
3.1.1.2.Ute Grossman.....	18
3.1.2..Höhr –Grenzhause	20
3.1.2.1. Fachschulen Keramik Akademisi.....	21

3.1.2.2.Hans-Peter Kafiné ile söyleşi.....	22
3.1.3.1.Keramik Gruppe Grenzhausen.....	24
3.1.3.2. Fritz Rohman ile söyleşi.....	25
3.1.3.3. Çalıştaya katılan sanatçılar.....	26
3.1.4. Bergische Univesität Wuppertal Eğitim ve Sanat Okulu.....	32
3.1.4.1.Canan Tercan ile söyleşi	33
3.2. HOLLANDA.....	34
3.2.1 European ceramic work center.....	35
3.2.2.St Joost Sanat ve Tasarım Akademisi.....	41
3.2.2.1.Alf P.J. Kurstjens ile Söyleşi	42
3.3. FRANSA.....	43
3.3.1. A.I.R. Vallauris.....	43
3.4. MACARİSTAN.....	47
3.4.1. Keşkemet.....	47
3.4.2. Hodmezovasarhely Seramik Merkezi.....	50

3.5.	PRAG.....	57
	3.5.1.Český porcelán.....	57
	3.5.1.1.Jiří Popovsky ile söyleşi.....	60
3.6	BALTIK ÜLKELERİ.....	61
	3.6.1. Estonya.....	61
	3.6.2. Letonya.....	65
	3.6.3. Litvanya.....	69
3.7.	TÜRKİYE.....	73
	3.7.1. Eskişehir Anadolu Üniversitesi	
	Güzel Sanatlar Fakültesi.....	73
	3.7.1.1.Eskişehir Uluslar Arası	
	Pişmiş Toprak Çalıştayı.....	75
	3.7.1.2. Uluslararası Sırüstü	
	Resimler Çalıştayı 2009.....	77

3.7.2. Avanos.....	81
3.7.2.1. Uluslar arası Avanos Seramik Çalıştayını ...	81
3.7.3.Çanakkale Seramik Fabrikası.....	85
3.7.3.1. Çanakkale Seramik Çalıştayını.....	87
3.7.3.2.Uluslararası Uygulamalı Seramik Çalıştayını.....	87
3.7.4. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi.....	89
3.7.4.1.İzmir Uluslararası Lüster Çalıştayını.....	92
3.7.4.2.“Karacasu Toprağı’ndan Terra Sigillata” Çalıştayını.....	94
3.7.5. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi.....	97
3.7.5.1.Kağıt Fırın Çalıştayını.....	98
3.7.6. Eczacıbaşı Vitra Seramik Sanat Atölyesi.....	101
3.7.6.1.Türk- Yunan Seramik Çalıştayını.....	103

SONUÇ.....	109
KAYNAKÇA.....	111
RESİM LİSTESİ.....	116

ÖNSÖZ

Seramik başlangıçta basit ev ve av eşyalarının yapımı için, kilin yüksek ısıda pişirilmesiyle elde edilirken, daha sonraları süs eşyası, dinsel törenlerde kullanılan çalgı veya heykelcikler, takı olarak da tasarlanmaya başlamıştır. Anadolu'da 8000 yıl önce başlayan bu yaratıcılık serüveni, çeşitli biçimlerde günümüze kadar sürmüştür ve bugün anladığımız anlamdaki seramik sanatını doğurmuştur.

Geçmişte yaşamış uygarlıkların yaşam tarzları ve kültürleri hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlayan seramik buluntular, seramiğin uzun yıllar bozulmadan kalabilen bir malzeme olduğunun da ipuçlarını vermiş ve bugüne kadar varlığını sürdürmüştür.

Günümüzde ise seramik alanında, aynı ilgi alanı gruplarının bir araya gelerek, insanların etkin katılımına dayalı bir çalışma olanağı sağlamak amacı ile çalıştaylar düzenlenmeye başlamıştır, bu çalıştaylar kişilerin alanında gelişimleri için önemli bir yere sahip olmuşlardır.

Bu tezin amacı, seramik alanında farklı ülkelerin katılımcılarını bir araya getiren ve böylece bu katılımcı sanatçıların ürünlerini ülkelerinin dışına taşıma olanağı bulduran çalıştayları araştırmaktır. Avrupa'da ve ülkemizde gerçekleştirilen bu çalıştayların genç sanatçı adayları için ufuk açıcı olduğuna inanıyorum.

ÖZET

Seramiğin tarihi, uygarlık tarihi kadar eskidir. İnsanoğlu uygarlığı yaratırken önce suyu, sonra toprağı, sonra da ateşini kullandı. En sonunda hepsini birden .Daha sonra insan beyni, insan yaratıcılığı ve insan hüneri devreye girdi. Su, toprak ve ateş, 8000 yıl önce insanlığın en eski destanlarının yaşandığı Anadolu'da bir araya geldi. Tarih boyunca Lidya, Hitit, Urartu, Bizans, Selçuklu, Osmanlı gibi sayısız uygarlığa kapılarını açmış, bereketli topraklarında farklı kültürleri barındırmış, insanlık tarihinin en önemli dönüşümlerine tanıklık etmiş o zengin coğrafyada. Milattan Önce 6.000'de Çatalhöyük'te ilk seramikler yapılırken Çin uygarlığının atalarından Yang-Shao kültürü ilk çömleklerini yapmak için daha 2000 yıl bekleyecekti. Bugün arkeologlar için, insanlık tarihi ile ilgili bilgilerin en önemli kaynakları da, seramik buluntularıdır. Binlerce asır bozulmadan günümüze gelen seramikler üzerindeki yazı, resim ve semboller sayesinde, geçmiş uygarlıkların yaşam tarzları ve kültürleri hakkında bilgi edinmek mümkün olmaktadır.

Geçmişin izlerini günümüze taşıyan seramik, bugünde tarihin kendinde bıraktığı zengin mirasla sanata izlerini taşıyor. Seramik alanında yapılan çalıştayların en önemli amacının da sanatçılarda varolan kültürel ve sanatsal birikimin birbirine aktarılması olduğu karşımıza çıkıyor.

Benim de bu çalışmadaki amacım, Seramik çalıştayların da yapılan çalışmalarda, sanatçıların birikim ve kültürlerinin birbirlerine olan etki ve katkısını ortaya koymak oldu. Uluslar arası olan ve üniversite bünyelerinde yapılan bu çalıştaylar, farklı ülkelerde yetişmiş sanatçıların bilgi ve deneyim

paylaşımına olanak tanır. Ayrıca yeni yetişen sanatçılara yeni ufuklar açmak açısından da çok önemlidir.

Bu çalışmaya başlarken öncelikli olarak hangi ülkeleri inceleyeceğime karar vermem gerekiyordu. Çalıştaylar açısından en çok etkili ve aktif olan, en fazla ziyaretçi alan ülkeleri seçmeye çalıştım. Elbetteki dünyanın bir çok yerinde farklı çalışmalar yapılmaya devam ediyor, ancak bu araştırmayı, olanaklar doğrultusunda belli ülkelerle sınırlamam gerekti.

Almanya, Hollanda, Prag, Macaristan gibi Avrupa ülkelerine yaptığım ziyaretlerde öncelikle oralarda bulunan çalıştay yapan kurumlarla iletişime geçtim. Bu çalışma, ziyaret edilen bu ülkelerdeki çalıştayları oluşturan sanatçılarla yapılan röportajlarla desteklenmiştir. Ayrıca bizzat katılmadığım ancak iletişime geçerek incelediğim Baltık Ülkeleri, Fransa gibi ülkelerin çalışmalarına da değinilmiştir.

19. yüzyılın sonundan başlayarak özellikle Almanya'da plastik sanatların terimleri, tüm sanat dallarına da yayılarak eğilimleri, akımları ve hatta çağın ruhunu tanımlamada temel oluşturmuştur. Yeni kuşak Alman sanatçılar Almanya'nın çağdaş sanatını dünyaca tanınır hale getirdiler. Yaklaşık 380 galerisiyle Avrupa'nın en büyük galeriler kenti durumundaki Berlin'de yaşayan sanatçı sayısı bile tek başına 5000'i bulmuş.

19. yüzyıl'ın ortasından beri birçok sanat hareketi, ince bir beğenin düşmanı olarak görülen sanayileşmeye karşı tepki gösterirken, yüzyılın bitiminde, ar nuvo'ya paralel olarak, sanat alanında Avusturyalı Adolf Loos'un, ABD'de ise Sullivan ve Wright'ın çalışmaları gibi eserlerle yeni akım olarak bir işlevselcilik estetiği doğmuştu.

Ama bu akımlardan hiçbiri, Bauhaus'un güçlü yapısına ve çağdaş estetik anlayışları üzerindeki belirleyici etkisine sahip olamadı.

Devrimci Sürrealizm hareketinin Fransız kanadının, Paris'te yeni gelişen Abstraction Lyrique akımına kapılması sonucunda, Belçikalı sürrealistlerle aralarında çatışma çıkar. Paris'te, Café Notre Dame'da toplanan ve Dotremont'nun Belçikalı devrimci sürrealistleri, sanatçı-filozof Asger Jom'un Danimarkalı, ressam Constant'ın da Hollandalı "deneycileri" temsil ettikleri grup, diğer bazı Avrupa ülkelerinin avangard hareketlerinden de katılımlarla Cobra'yı kurarlar.

"Co-br-a", hareketin kurucularının yaşadıkları Kopenhag, Brüksel ve Amsterdam kentlerinin ilk harflerinin bir araya gelmesinden oluşmuştur. Aynı zamanda, hem kutsal hem de öldürücü bir yılan olması dolayısıyla da Cobra adı benimsenir. Cobra'nın en etkili sergisi, hareketin kuruluşunun birinci yıldönümünde Amsterdam Stedelijk Müzesi'nde on ülkeden sanatçıların katılımıyla açılır. Sergilenen işlerin ve sergi düzeninin aykırılığı, ayrıca açılış esnasında gerçekleştirilen dada tarzındaki happeningler büyük bir skandala yol açar. Bu nedenle bazı Hollandalı sanatçıların gruptan ayrılması üzerine toplanan Cobra Kongresi, : hareketlerinin adını hayallerindeki Komünist Enternasyonal'i anımsatacak biçimde, **Deneyci Sanatçılar Enternasyonal**i olarak değiştirir.

O dönemde Avrupa'da etkin çalışmalar yapan bu sanat akımlarının izlerini birçok sanat dalında görmek mümkün bugün halen bu ülkelerde sanat geçmişin izlerini yol açmakta.

Avrupa'da ki çalıştay merkezlerini, fakülteleri gezdiğinizde de bu akımların etkilerini kolaylıkla fark edebiliyorsunuz .Ülkeleri gezdikçe o ülkenin siyasi,toplumsal ve doğa koşulları incelendiğinde sanatçılar üzerinde bıraktığı etki çok daha kolay kavrana biliyor.

Çek Cumhuriyetine, Prag'a doğru yol aldığınızda daha gelenekçi bir yapıyla karşılaşıyorsunuz. Ülkenin genelinde hissedilen o tarihi değişmezlik seramik fabrikalarında da geleneksel yapısını hissettirmektedir.

Avrupa'daki izlediğim çalışmalar esnasında gördüm ki, Türkiye bu alanda yapılan çalışmalar açısından oldukça önemli bir merkezdir. Çalışmada Türkiye'deki Eskişehir, Çanakkale, Avanos, İzmir gibi merkezlerde yapılan çalıştaylara de yer verildi.

Çalışmalarım sırasında Avrupa'da gittiğim bütün kurumlarda çok fazla ilgi ve destek gördüm. Ellerindeki bütün imkanları sunarak çalışmama katkıda bulundular. Münster'deki Kunstakademie'de öğretim görevlisi olan Maika Korfmacher'e katkılarından dolayı teşekkürü bir borç biliyorum. Bunun dışında Höhr-Grenzhausen bölgesinde bulunan Fritz Rossmann'a, Fachschulen Für Keramikgestaltung und Keramiktechnik okulundaki eğitmenlere de yardımlarından dolayı minnettarım.

Bu çalışmayı hazırlamam konusunda bana destek olan ve yolumu açan hocam Zerrin Bilir'e ve diğer hocalarıma, çalışmalarım da benden maddi manevi desteklerini esirgemeyen aileme, arkadaşlarıma teşekkür ederim.

SUMMARY

The history of ceramic goes back until the history of civilizations when man was forming civilizations; they first used water, then soil, and then fire. Then, human brain, human creativity, and human skills got in. Water, soil and fire came together 8000 years ago in Anatolia, where the oldest epics were experienced. Throughout history, countless civilizations like the Lydian, Hittites, Urartu Byzantines, Seljuk and the Ottomans opened their doors to many cultures in their lands and witnessed the most important revolutions of human history of its rich geography .While at 6000 BC, when the first ceramics were being made in Çatalhöyük, the Yang-Shao cultures, one of the oldest ancestors of Chinese civilizations were still to wait 2000 years to make their first pottery. For archaeologists today, one of the most useful sources of discovering facts about human history are the ceramic artifacts .It is possible to get information about the lifestyles and cultures of past civilizations by the writing, drawings and symbols found on the ceramics that were able to survive for centuries till our day.

The ceramic ,which brings the clues of history to our day, can now be seen at today's art because of the value the heritage history has left .The most important objective of the works of ceramic is to combine the culture and art in the artists.

The goal of my work was to show the effects and benefits and artists' general knowledge and culture that had an each other at these ceramic works .These workshops ,which were international and done at universities help artists from different countries to share information and experiences.

When I was starting this study, I first had to decide which countries I was going to examine, I tried to pick the countries which were the most effective, active and had the most visitors when it came to the workshops. Surely, many

different works are still being done in many parts of the world, but I had to limit this research to certain countries according to their opportunities.

At the visits I made to European countries, like Germany, Holland, Czech Republic and Hungary, I first got in touch with the organizations there that made the workshops. This study was supported by, interviews made with artists who formed the workshops at the visited countries. Also, studies with countries that I have not been able to join, but have examined by getting in contact, like France and Baltic countries as also been mentioned.

Starting from the late 19th century, particularly in Germany, terms of plastic arts have formed the basics of illustrating trends, currents and spirit of the age by spreading itself among all of the art departments. New generation German artists made Germany's contemporary Art become known worldwide. Berlin, which is known as Europe's largest gallery centre, with almost 380 galleries, is also found to have around 5000 artists living there.

While many art movements since the mid 19th century showed reactions against industrialization, which was seen as an enemy of subtle taste; functionalism aesthetic arose as a new current towards masterpieces like the Works of Australia's Adolf Loos, and USA's Sullivan and Wright, at the end of the 19th century.

None of these currents, however were able to attain Bauhaus's strong structure and the significant effect of his contemporary aesthetic views.

As a result of the revolutionary surrealist movements, French wing become possessed by the newly developing 'Abstraction Lyrique' current in Paris, and conflict between the Belgium surrealists began.

Gathered in Paris at cafe Notre Dame, Dotremont's Belgium revolutionary surrealists, with artist- philosopher Asger Jom representing Denmark's and

painter Constant representing Holland's 'experimenters', formed the Cobra, with participants of the avant-garde movements from other European countries.

The 'Co-br-a' is formed by combining the first letters of the cities, Copenhagen Brussels and Amsterdam where the founders of the movement lived. Also, it resembles to the Cobra, which is a holy, but lethal snake. The Cobras most effective exhibition opened at the first anniversary of the movement's formation, at the Amsterdam Stedelijk museum with the participation of artists from other countries. Violation of the exhibited works and the exhibition layouts, along with situations and happenings like the Dada, during the opening can lead to a huge scandal. As a result, after some of the Dutch artists left the group, the Cobra congress gathered to change the name of the movement to the international society of Experimental Artists to resemble it to international communist current.

You can easily notice the effects of these currents when visiting these workshop centers and facilities in Europe as you travel around, the effects a country's political social and natural conditionals have on the artists can be more easily recognized and understood.

While heading through Prague Czech Republic you face a more traditional structure. The historical stability felt countrywide also evokes its traditional structure at the ceramic factories.

While observing many works there, I realized that Turkey is an important center when it comes to works in these fields. In my work, I also included workshops made at centers in Turkey like Eskişehir, Çanakkale, Avanos and İzmir.

Through my work, I received great interest and support from all the organizations I went to in Europe. They contributed to my work by offering all of their opportunities. I owe my thanks to Maika Korfmacher, who is a lecturer of Kunst academia in Munster, for the contributions. I also appreciate Fritz Robmann in Höhr-Granzhausen and teachers at Für Ceramic Gesta Hung and ceramic technical school for their help.

I want to thank to my teacher Zerrin Bilir and the other teachers for their helps and supports in preparing these thesis and also my family and friends for supporting me financially and emotionally with my Works.

GİRİŞ

Eski çağlarda insanlar ihtiyaçlarını karşılamak üzere kili pişirerek çanak çömlek gibi kaplar yapmaya başlamıştı. Günümüzde bir sanat dalı olarak çalışılan seramik sanatı, fikir, deneyim ve birikim paylaşımına olanak tanıyan çalıştaylar da gelişim göstermeye başladı. Bu çalıştaylar sayesinde sanatçılar bir araya gelerek, çeşitli teknik ve yöntemleri denemek ve bunları sergilemek fırsatı yakaladılar.

Günümüzde geleneksel hale de gelebilen bu uluslar arası çalıştayların bir çoğu, Avrupa üniversitelerinde yer bulmuştur. Çalışmamda bu merkezlerin özellikle aktif bir biçimde etkinlikte bulunanlarına yer vermeye gayret gösterdim ve modern sanatçıların seramiğe katkılarını, yeni nesil sanatçılara aktarmayı hedefledim. Bu çalışma, elbetteki Avrupa'daki tüm çalıştayları gözler önüne sermeye yeterli değildir. Ancak imkanlar doğrultusunda, en fazla ses getirmiş olan ve en yoğun katılımın gerçekleştiği çalıştaylara değinmeye özen gösterilmiştir.

Görülüyor ki, seramik çalıştaylarına katılan sanatçılar, bir yandan yeni teknikleri paylaşarak kaynaşmış oluyorlar, bir yandan da kültürel ve sanatsal açıdan birbirlerinin gelişimlerine katkıda bulunuyorlar.

Bu çalışmayı kurum ziyaretlerinin yanı sıra mümkün olabilen bölgelerdeki çalıştaylara bizzat iştirak ederek gerçekleştirmeye çalıştım. Yurt dışından edindiğim görseller ile bir video çalışması oluşturdum.

Çalışmanın amacı bu çalıştayların kurumların seramik sanatına ve yeni nesil sanatçılara etki ve katkılarını vurgulamaktır.

Çalışma, öncelikli olarak seramik sanatının ne olduğu, tarihsel gelişimini ve Avrupa seramik tarihini ortaya koyar. Çalışmanın ikinci bölümünde ise seramik çalıştaylarının yapıldığı bazı ülkelere ve sanatçıların özgün çalışmalarına değinilmiştir.

1. SERAMİK

1.1. Seramiğin Tanımı

Seramik geleneksel bir anlatım dili ile şu şekilde tanımlanır: Organik olmayan malzemelerin oluşturduğu bileşimlerin, çeşitli yöntemler ile şekil verildikten sonra sırlanarak veya sırlanmayarak sertleşip dayanıklılık kazanmasına varacak kadar pişirilmesi bilim ve teknolojisidir.

“Seramik türü ürünlere ismini veren tanımlama Yunanca’dan gelmektedir. Şarap içilmesi gelenekselleşmiş törenlerde ve şöenlerde, şarap ve büyük olasılıkla diğer başka içkiler, bardak yerine geçen şekillendirilmiş boynuz kaplardan içilmekteydi.

Yunanca’da boynuz sözcüğünün karşılığı olan kelime “ keramos” olduğundan, keramoslar yerlerini seramik kaplara bıraktıktan sonra da, seramik kaplar bu adla anılmaya başlandı.”¹

1.2.Seramiğin Tarihsel Gelişimi

Seramik, pişmiş topraktan yapıldığından ancak; ateşin bulunup kullanılmasından sonraki tarihlerde yapılabilmektedir. İlk seramiğin, yapılan incelemeler sonucu , M.Ö. onuncu ve dokuzuncu binlerde üretildiği saptanmıştır. “En eski seramik buluntulara Türkistan’ın Aşkava bölgesinde (M.Ö.8000), Filistin’in Jericho bölgesinde (M.Ö. 7000), Anadolu’nun çeşitli höyüklerinde (örneğin Hacılar, M.Ö. 6000) ve Mezopotamya olarak adlandırılan Dicle-Fırat nehirlerinin arkasında kalan bölgelerde rastlanmıştır.”²

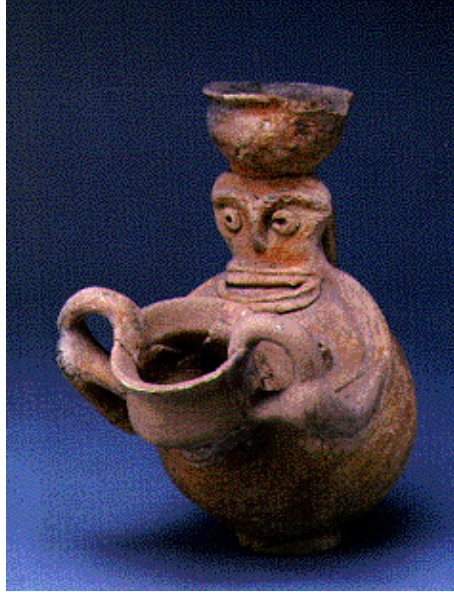
¹ Ateş ARCASOY, Seramik teknolojisi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi seramik Anasanat Dalı yayınları NO:2, Meteksan Limitet Şirket , Ankara,1983,s.2.

² A.g.k. s:2

Genellikle en eski seramik malzemeler, bu bölgelerdeki kazılarda elde edilmiştir. “Yunanistan’a seramik bu bölgelerden gitmiştir. Ele geçirilebilen seramiklerin en eskisi M.Ö. 7000 yılına ait olup, Filistin’deki Jericho, Anadolu’daki Hacılar köylerinde ve Yakınoğu’da bulundu. Filistin seramiğiyle Hacılar (Burdur yakınında) seramiği arasında süs farkı vardır”³.

Seramik eşyaların sıra kavuşması, odun ve benzeri organik maddelerin küllerinin seramik çamurunun üzerindeki etkilerinin gözlemlenmesi sonucu keşfedildi. Bu devir M.Ö. 5-6.bine rastlamaktadır.

8000 yıl önce kaba kilden yapılmış ilk eşya, güneşte veya ateş üzerinde kurutulurdu. Ortadoğu’da, 5. bin yıla doğru, meydana çıkan fırın çömleklerin kırılma tehlikesi olmaksızın kurutulmasına imkân sağlandı. Çömlekçi çarkı da bu dönemde icat edilmiştir.

Resim 1. 8000 yıl önce Anadolu toprağından yapılmış bir eser

---

³ Oktay ASLANPA, Türk Sanatı, İstanbul, Remzi Kitabevi yayınları,1984 s.149.

Mısırlı çömlekçiler pek erken çağlarda çarkta çevirmeyi ve fırında pişirmeyi uygulamaya başlamışlardı, hatta sırlamayı (emay) bile biliyorlardı (M.Ö. 3000). Bu teknik Avrupa'ya çok daha sonra gelecektir.

Yunan çömlüklerinin ünü, kırmızı toprak üzerine yapılmış siyah angoblardan (yüzeye uygulanmış dekorlar) gelir. Bu vazolar geometrik desenlerle (M.Ö. 10. yy.), hikâyelerden alınan sahnelerle (M.Ö. 7 ve 6. yy.) süslenir. Genel olarak vazoların süslemesi, bir resimli roman okurmuş gibi hikâyenin izlenmesine yarayan, enine şeritlere bölünür.

I.3. Seramik Tarihi

Avrupa'da, Ortaçağ'da henüz kaba-saba ve ağır olan seramik, giderek gelişip mükemmelleşir ve 16. yy.da yüksek bir teknik düzeye ulaşır. 18. yy.da, Saksonya porseleni ve Fransa'da, Sevres ve Limoges porselenleri gerçek sanat eserleri olarak kabul edilmektedir.

“Anadolu, pek çok eski sanat gibi çömlekçiliğin de beşiği sayılır. Eski Bronz 1. ve 6. yüzyılları arasına ait çömleklere Truva'da, Güney Anadolu'nun arkeoloji araştırma bölgelerinde, Kültepe ve Boğazköy gibi eski yerleşme merkezlerinde rastlanır. Doğu Anadolu'da bulunan Urartu çömlekleri Hitit sanatının devamıdır.”⁴

Batı seramik sanatının gelişimi üzerinde büyük etkisi olan İslam seramikleri en parlak dönemini 9.-13.yy arasında yaşamıştır. Bu dönemde çömlekçiler genellikle gezgindir. Halifeliğin bir sülaleden öbürüne geçmesiyle

---

⁴ A.g.k. S.265

başkentler değişmiş, çömlekçiler de çoğu kez bir başkentten öbürüne taşınmıştır. “Günümüze ancak kırık parçaların ulaştığı en erken tarihli örnekler 14 y.y.’a tarihlenir. Başkent in Şam olduğu Emevi döneminde (661-750) üretilen seramikler, Mısır, Roma dönemi kökenli sırlı ve hamuru silisli ürünlerle Mezopotamya kökenli alkali sırlı ve Doğu Roma kökenli kurşun sırlı seramiklerdir. Abbasi döneminde (750-1258) başkent in Bağdat’a taşınmasıyla çömlekçiler de buraya göçmüş ve 9. y.y.’da Çin’den getirilen Tang dönemi porselenleriyle tanışmışlardır.”⁵

Resim 2. Tang Dönemi'nde Çin'de yapılmış bir eser

Bu Çin porselenlerinin İslam seramiklerinin gelişiminde büyük etkisi olmuştur. Çömlekçiler ellerinde porselen üretecek hammadde bulunmadığından

---

⁵ ERENZEN, J.N., Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, İstanbul, Yapı-Endüstri Merkezi Yay., 1997, cilt:2

porselenin beyazlığına ulaşabilmek için, renkli hamuru ya beyaz astarla ya da örtücü kalay sırla kaplayarak beyaz zemin elde etme yöntemini geliştirmişlerdir. Bu dönemde üretilen seramikler sırsız ve sırlı olmak üzere iki gruptur. Sırsız seramikler genellikle kahverengimsi sarı ya da beyazımsı hamurludur. Bitkisel örgeli ya da hayvan figürlü örneklerin yanı sıra benekli ya da halat örgeli olanlar yaygındır. “Bezeme çoğunlukla kabartma, kazıma ya da damga tekniğiyle uygulanmıştır. Sırlı seramikler ise üç grupta toplanır.1) Birinci grup kırmızı hamurlu olup, beyaz bir astarla kaplıdır; üstüne de renksiz ya da sarımtırak, saydam, kurşun sır çekilmiştir. Sıraltı tekniğinin uygulandığı bu örneklerde desenler yeşil, sarı ve patlıcan moruyla yapılmış, bazılarında kazıma (Susa, Nişabur, El-Fustat) ve kabartma (Mısır, Samarra) bezemeler de uygulanmıştır.2) İkinci grup, 9-10.yy. başlarına tarihlenen kalay sırlı, boyalı seramiklerdir. Bu örneklerde de, kobalt mavisi, antimon sarısı ve bakır yeşiliyle verilen desenler gene sıraltı tekniğiyle işlenmiştir. Genellikle bitkisel desenli ya da Kufi yazılı bu grubun, en sık rastlanan örnekleri, Tang seramiklerini anımsatan, alçak halka ayak üstünde kenarlı yayvan çanaklardır. 3) Üçüncü grup, lüster tekniğiyle üretilenlerdir. Lüster tekniği duvar çinilerinden çanaklara ve tabaklara kadar her türlü kullanım eşyasına uygulanmıştır. Samarra kazılarında bu tür seramikler bulunmasına karşın, kentte hiçbir fırın kalıntısına rastlanmamıştır. Önemli merkezlerin Bağdat ve Basra oluşumu sanılmaktadır. Basra’da 870-880 arasında meydana gelen karışıklıklardan kaçan çömlekçilerden bazıları Tolunoğlu Devleti’ne (868-905) sığınmış ve çalışmalarını Mısır’da El-Fustat’la El-Bahasa’da sürdürmüşlerdir. Bazı çömlekçiler de İran’a giderek Susa’ya yerleşmişlerdir. Dolayısıyla Lüster tekniği bu ustalar aracılığıyla Mısır ve İran’da da yaygınlaşmıştır.”⁶

---

⁶ Ateş ARCASOY, “16-19.yy Avrupa Porselen Sanatı”, Konferans, Antik Palace, İstanbul, 6-13 Aralık 2000

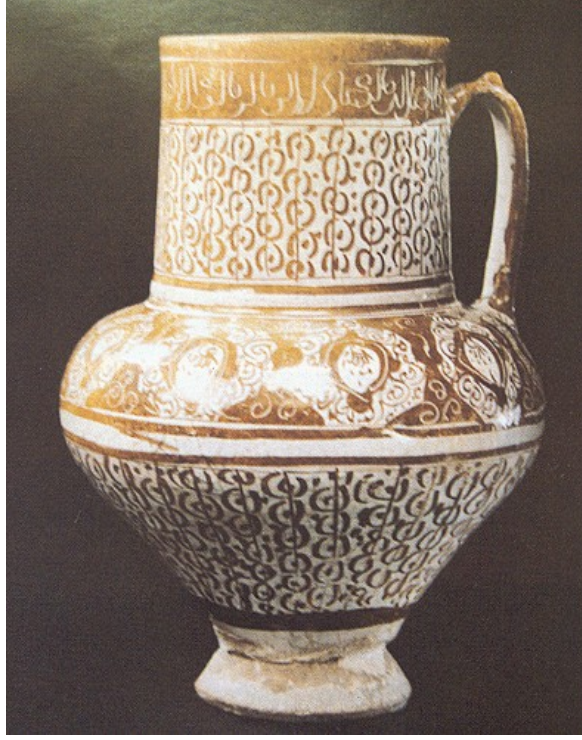
“9-11.yy arasında İslam seramiğinde bir başka yenilik de Nişabur ve Semerkand’da üretilen astarlı seramiklerdir.

Mezopotamya seramiklerinde izlenen güçlü Çin etkisine karşın, Nişabur ve Semerkand örneklerinde Çin etkisi pek görülmez. Tolunoğulları döneminde Mısır’a sığınan çömlekçiler, Fatımi döneminde de (907-1171) El Fustat’ta ve El-Bahna’da üretimlerini sürdürmüşlerdir. Bu dönemde büyük gelişme gösteren İslam seramik sanatında lüsterli kaplar yaygınlığını korumuştur. Mezopotamya örneklerinin ince taneli beyazımsı hamuru yerine kalın taneli kahverengimsi sarı ya da kırmızımsı bir hamura sahip olan Fatımi lüster seramiklerinde, önceleri Mezopotamya örneklerinin insan ve hayvan silüetleri görülmekle birlikte, sonraları örgeler geliştirilmiş ve fantastik kuşlarla daha gerçekçi insan ve hayvan figürleri yaygınlaşmıştır. Fatımi döneminden El-Feyyum’da üretilen bir grup seramikte, Mezopotamya’nın “akıtma” ve “lekeli” tekniğinin uygulandığı görülür. 11. ve 12. yy.lardaysa bezeme farklılaşmış, yeşil, sarı ve kahverengi ışınal çizgiler yaygınlaşmıştır.”⁷

Anadolu Selçuklu döneminde üretilen seramik ve çiniler de İran ve Mezopotamya örneklerine çok benzer. İznik, Konya, Diyarbakır ve Kubadabad’da lüsterli seramikler bulunmuştur. Anadolu Selçuklularının İslam seramik sanatına en büyük katkısı çiniler olmuştur.

---

⁷ A.g.k

Resim 3. Lüster kulplu bardak. Selçuklu Dönemi. 10.yy.

Osmanlı döneminin en önemli seramik üretim merkezi olan İznik'te yapılan kazılar, bu endüstrinin burada Bizans döneminden beri var olduğunu kanıtlamıştır.

“Batı Anadolu’da Roma döneminde üretilmeye başlayan kurşun sırlı seramikler, imparatorluğun parçalanmasından sonra Batı’da unutulmuşsa da Doğu’da, özellikle Bizans’ta sürekliliğini korumuştur.”⁸

İspanya seramik sanatı İslam döneminde gelişmeye başlamış ve 13. yy ortalarından sonra altın çağını yaşamıştır. Göçmen Müslüman çömlekçilerin İran

---

⁸ Robert j CHARLESTON,, World Ceramics, London Hamlyn Publishing Group, 1981 S.38

ve Mezopotamya'dan getirdiği lüster tekniğinin merkezi Malaga olmuş, burada üretilen kaplar Sicilya'ya, Mısır'a, 1303'ten başlayarak da İngiltere'ye ihraç edilmiştir. Özellikle Rey, Kaşan ve Rakka lüsterlerinin bezeme programından izler taşıyan Malaga ürünleri, başta çanaklar, tabaklar ve sürahiler olmak üzere, yöreye özgü çok yüksek (yaklaşık 120 cm) gövdesi amforaya benzeyen kanat biçiminde kulplu kaplardır.

İtalya'da majolika olarak anılan örtücü kalay sır ilk kez 11-12.yy.larda görülmüştür. İlk örneklerine Apulia'daki Teranto, Canne ve Lucera ile Sicilya'daki Gela'da rastlanan kalay sırlı seramiklerin en önemli üretim merkezleri Orvieto, Viterbo, Siena yakınlarındaki Montalcino, S.Gimignano, Piza, Floransa, Faenza, Forli, Cesena, Rimini, Fano ve Ravenna'dır.

Resim 4. Majolika İtalyan el yapımı pano

“Fransa'da Roma döneminde kurşun sırlı seramikler üretilmekle birlikte sonraları bu teknik unutulmuş, ancak 14. y.y.'da yeniden canlandırılmış ve önceleri daha çok çini yapımında kullanılmıştır.”⁹

⁹ A.g.k. S.53

19. y.y.'da Endüstri Devrimi ile gerilemeye başlayan el sanatları önce ARTS and CRAFTS, ardından da BAUHAUS okuluyla yeniden canlandırılmıştır. 19. y.y. sonunda Batı'nın Uzak Doğu seramik tekniklerini öğrenmesiyle doğu ürünlerine bir kez daha ilginin arttığını ve 1920'lerden başlayarak seramik sanatının Çin ve Japon örneklerini model aldığı görülür.¹⁰

Resim 5. Uzak Doğu kökenli bir tabak

Porselen, esaslı kaolin olan, genellikle beyaz ve yarısaydam, renksiz ve saydam bir emayla kaplı ince ve sıkı bir hamurdan yapılır. Yumuşak porselenler 1 250 derecede bir defa pişirilir ve yarısaydam kalır. Sert porselenler 1 000 derecede ilk pişirmeye tabi tutulur; üzerlerine renkli veya renksiz bir sır geçirilir; sonra yeniden, 1 400 derecelik fırına verilir, sonra da süslenir (sır altında süsleme) ve üçüncü defa fırınlanır.

---

¹⁰ Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, İstanbul, Yapı-Endüstri Merkezi Yay., 1997, cilt:2, s: 1635

Fırından çıkartılmadan önce (açık ateşli ilkel fırın, raflı fırın) pişmiş toprağın çatlamaması için, yavaş yavaş soğutulmalıdır.

“ Bugün çömlekçi ustaları, Çin veya Japon pişirme yöntemlerinden, kabartma süsleme yöntemlerine veya Bernard Palissy'nin ün kazandırdığı alacalı emay yöntemine kadar çok çeşitli tekniklere başvururlar. Ayrıca, sanayi yöntemleri de (kalıplama ve dökme) tek bir kalıptan pek çok örnek çıkartılmasına imkân verir.”¹¹

Resim 6. İtalya'nın Faenza kentinde yapılmış (1497) bir tabak.

«Fayans» sözcüğü adını bu kentten alırsa da, aslında bu sanat Mezopotamya'da doğmuştur. 16. yy.dan başlayarak Avrupa'da büyük ilgi görmüş, ama giderek yerini «porselen»e bırakmıştır.

¹¹ A.g.k.S.72

Resim 7. Seramik Müzesi, Fransa. XVIII. yy. yapımı bu renk renk kuşlara bakarak, porselenciliğin Çin'de çok eski geleneği olan, ince bir sanat olduğu sonucuna varabiliriz. Grog-Larven koleksiyonu.

2. ÇALIŞTAY

2.1. Çalıştayın tanımı

Çalıştay günümüzde bir çok farklı alanda uygulanan ve öğreten (anlatan) ile öğrenenden (dinleyen) kurulu klasik eğitimden farklı bir bakış açısı ortaya koyan bir kavram. Temelde grubun etkin katılımına dayalı bir çalışma olarak tanımlanabilecek bu kavram tabii ki doğası itibariyle uygulandığı alanlara göre çok büyük farklılıklar gösteriyor. Özellikle insanların ancak görerek, dokunarak,

hissederek anlayabilecekleri konular olduğunda etkin bir eğitim yöntemi olan çalıştaylar dünyanın bir çok ülkesinde gerçekleştirilmektedir .¹²

“Kavramın özgün anlamında çalıştay, grubun etkin katılımına dayalı bir çalışma. Hedef bireysel gelişim. Duygusal engellerin, saplantılar ve korkuların ortadan kaldırılarak içimizde uyumakta olan potansiyelin açığa çıkarılması. Fazlalıklarından arınan insanın Öz'üne dönmesi, kendisi olması. Araç ise uyandırılan, güçlendirilen farkındalık.

'Farkındalık' zihin ve yüreği birleştiren bir olgu. Tek başına zihin, dönüşüm gerçekleştirecek güce sahip değil. Öyle olsaydı yapılması gerektiğini düşündüğümüz şeyleri hayata geçirmemize hiçbir şey engel olamazdı. Yalnızca zihnimize seslenerek gelişimimize ivme katabilirdik. Uygulamada bunun hiç de böyle olmadığını söyleyebiliriz. İşleyişimizi bir arabaninkine benzetecek olursak eğer motorun dönmesini engelleyen bir şeyler varsa ne kadar zorlarsak zorlayalım gaz vererek bir parmak yol alamayız. Oysa çoğu zaman bu ilişkiyi ters kuruyor, zihnimizi motor sanıyor, irademizle (gaz pedalıyla) yüklenerek yol almaya çalışıyoruz. Kaputu açıp bakmak, motorun arızasını görmek de arızayı ortadan kaldırmaya yetmiyor. Onarımı gerçekleştirecek, motor, direksiyon ve gaz pedalı arasındaki ilişkiyi düzeltecek bir eylemin ortaya çıkması gerek.

Farkındalığın yaptığı işte tam olarak bu, eskilerin 'idrak' adını verdiği, bir şeyin aynı anda zihinsel, duygusal ve sezgisel olarak kavranması. Enerjinin bu farklı varoluş boyutlarında bütün halinde akması. Birleştirici güç. Bujide çakan elektrik!

çalıştaylarda da işte buna, farkındalığın artırılmasına hizmet ediyor. Çalıştayların

---

¹² p1dturkiye.com/.../p1da-atolye-calismasi-calishtay-nedir? (5-8-2010)

amacı 'hasta' insanı 'normal' insan haline getirmek değil, 'normal' insanı 'sağlıklı' insana dönüştürmek.”¹³

3. AVRUPA’DA ÇALIŞTAY YAPAN BAZI ÜLKELER

3.1. Almanya

Almanya, seramik sanatı ve endüstrisi açısından çok önemli bir merkezdir. Almanya’nın bir çok şehrinde uluslararası çalıştaylar yapılmaktadır. Bu merkezlerden başlıcaları Kunst Akademi-Münster, Höhr –Grenzhausen bölgesinde bulunan Keramikgruppe Grenzhausen, Forschungszentrum Keramik Okulu.

3.1.1.Kunst Akademi-Münster

Resim 8. Kunst Akademi-Münster

¹³ nedir.antoloji.com/Çalıştay (03.11.2006 15:18)

1987 yılında ise Westfalen'da bulunan tek sanat okulu olarak kendini bağımsızlaştırmıştır. Toplam 30 yıllık geçici barındırma dönemi yeni binaya taşınma ile artık kapanmıştır. 1999 yılının sonunda başlatılan yeni binanın inşaatı, Aralık 2000'de teslim edilmiştir.

Bu yeni bina otuz yıllık tarihinde üçüncü kilometre taşıdır. Ancak, o daha çok doktrinin sanatsal isteklerine karşılık gelen sofistike bir mimaridir. Aynı zamanda o sanatın ne fildişi kulesinde ne de altın kafeste de kendisinin izole edeceğini gösteriyor, bunun aksine kampüsün tam ortasında doğar. Bu kampüs akademisinde, uygulamalı bilim (mimari bölümü ile) ve üniversitenin toplanmasıyla zaten mimari topluluğun beklenen gücünü oluşturur. Belirsiz bir kavşak olarak değil, aksine her bölümün kendi hakkını koruyan güçlü bir sembolüdür.

1901 yılında inşa edilen ve süvari kışlası olarak kullanılan bu mekanın yüksekokul kampüsüne dönüştürülmesi ile bu sanat akademisi, sonunda tüm bölümleri ile burada toplanarak "eski ortamda yeni insanlar in daimi Rubrik' ine ait olmuştur.

Günter Domenig in çarpıcı yeni binası ile mükemmel eğitim ve çalışma koşulları oluşmuştur. Münster Sanat Akademisi yaklaşık 300 öğrencisine uluslararası tanınmış sanatçılardan eğitim imkanı sağlar. Sanatsal eğitim şu sınıflarda yapılır: Heykel (Guillaume Bijl, Katharina Fritsch, Suchan Kinoshita, Henk Visch), Heykel / Halkla Sanat (Maik ve Dirk Löbbert), fotoğraf (Daniele Buetti), Film / Video / Yeni Medya (Andreas Köpnick), resim (Mechtild Frisch,

Hermann-Josef Kuhna Michael van Ofen Cornelius Peoples) ve performans / saha (Lili Fischer). Sayısız, iyi donatılmış atölye çeşitli teknik bilgileri sağlar.

Uluslararası bir yükseköğretim olan Münster Sanat Akademisi Avignon, Barselona, Breslau, Cenevre, İstanbul, Kudüs, Minsk, Nice, Salamanca, Trondheim ve Viyana da bulunan sanat yükseköğretileri ile işbirliği yapar ve değişim programlarını uygular.

3.1.1.1.Maika Korfmacher ile söyleşi :

19.01.2010

“Akademimiz 2001 yılından beri burada olduğundan dolayı çok genç bir akademiyiz. Daha önceki yıllarda simetri formlarının alçıdan üretilmesi üzerine çalıştaylar yapmıştık. Son zamanlarda ise seramik üzerine baskı tekniği ile çalıştaylar yapmaktayız. En son 2008 ve 2009 yıllarında çalıştay yaptık. Uluslararası ve kapsamlı çalışmalar olduğu için ancak yılda bir kez bu çalıştayları yapabiliyoruz. Akademimizde oluşturduğumuz uluslararası çalıştaylarda, seramikle ilgili temel çalışmalarını pratik bir şekilde veriyoruz. Bu çalıştaylara katılımcılar uzun süreli katılıyorlar. Ben de burada kendi tekniklerimi onlara aktarıyorum. Bu çalıştaylara en fazla katılımcı sayısı 10-12 kişi arasında değişir. Fakat çalıştaylara gelen katılımcıların sayısı değişkendir.

Bizim akademimizde yapılan çalıştaylara çoğunlukla Japonya, Kore ve Çin'den gelenler var. Elbetteki dünyanın her bölgesinden de katılım oluyor.

Bir yıl süreliğine misafir öğrenci kabul edebiliyoruz. On yıldan beri bu çalışmaları yapmaya devam ediyoruz. Biz genelde aynı objelerin farklı tekniklerle nasıl yapıldığına dair çalışmalar yapıyoruz. Aynı zamanda burada yapılan çalışmalar esnasında kendi öğrencilerimizde farklı sanatçılarla farklı teknikleri görme imkanları buluyorlar.

Resim 9. Maika Korfmacher, Doppelplatte

3.1.1.2.Ute Grossman

Profesör Ute Grossman, 1960 yılında Dresden'de doğdu. TU Dresden Üniversitesi'nde mühendislik alanlarında ve sanat eğitiminde / Germanistik Çalışmaları olmuştur. Seramik Otodidakt. 2003' den beri serbest seramik sanatçısı. Profesör Grossman seramik yüzeyler üzerinde elverişli alanlarda ağırlıklı olarak resimleme teknikleri uygular.

Onun verdiği eğitimlerde seramik objenin gövdesine çeşitli boyama teknikleri ile farklı renk teorilerine giriş ve balmumu çıkarma teknolojisi ile sır işlenmesi çalışmalarının odak noktasıdır.

Resim 10. Spring - Ute Grossman

Resim 11. Winter - Ute Grossman

3.1.2.Höhr –Grenzhause

Resim 12. Höhr –Grenzhause kasaba girişı

Almanya'nın en önemli seramik kasabası olan Höhr – Grenzhausen, içerisinde bir güzel sanatlar akademisi, bir meslek yüksek okulu, bir seramik fabrikası, bir seramik müzesi, bir galeri ve bir çok seramik sanatçısının yaşadığı ve geçimini sağladığı çok önemli bir merkezdir. Seramik konusunda Avrupa için çok önemli bir kaynak olan New Ceramics adlı seramik dergisi buradan yayımlanır. Yalnızca seramik çalışmalarını barındırmak üzere kurulmuş olan kasabada, aynı anda bir çok farklı seramik çalıştayları yapılmaktadır.

3.1.2.1 Fachschulen Keramik Akademisi

Resim 13. Fachschulen Keramik Akademisi

Höhr – Grenzhausen seramik kasabasının en önemli akademilerinden biri olan Fachschulen Keramik Akademisi eğitimini iki aşamada vermektedir. Birinci aşamada temel sanat ve teknikler yer alırken, ikinci aşamada öğrencilerin kendi çalışma alanlarına yönelik özgün sanatsal tekniklerin verildiği bölümler yer almaktadır. Modüler sistemde verilen bir eğitim veriliyor. Bu sisteme göre

öğrenci eğitimini tamamlama yılını kendi imkanları doğrultusunda belirleyebiliyor. Çalışan öğrenciler için yarım gün ders olarak bitirme süresini uzatma imkanı verilebiliyor. Veya tercihe göre dışardan gelen öğrenciler için daha kısa sürede sıkıştırılmış bir program ile mezuniyet sağlanabiliyor.

Çok geniş teknik imkanlara sahip olan bu okulda, seramik teknolojisi açısından her türlü yeni donanım mevcuttur.

Resim 14. Fachschulen Keramik Akademisi çalıştayından bir görüntü.

3.1.2.2.Hans-Peter Kafiné ile söyleşi :

21.01.2010

“Kurumumuzda takriben 20 yıldan beri yılda bir defa olmak üzere çalıştaylar yapılmaktadır. Bunun dışında dışardan gelen sanatçılar için uzun süreli çalıştaylar da devam etmektedir. Bu çalıştaylar Ocak aylarında

yapılmaktadır. Bu çalışmaları düzenlemekteki amacımız kendi kurumumuzu sanatçılara açmak, bize katkılarından yararlanmak. Genellikle başka okullardaki profesörleri davet ediyoruz. Bence yapılan bu çalışmaların günümüz seramik sanatına en büyük etkisi, bitirme sınıfı öğrencilerinin yalnızca bu kurumdan öğrendikleri ile değil, dışarıdan gelen sanatçılardan da öğrendikleri ile kendilerini geliştirmeleridir.

Çalıştalara yüksek oranda bir maliyet gerektirdiği için çok fazla sanatçı kabul edemiyoruz. Çoğunlukla Almanya'dan, Hollanda'dan, Macaristan'dan ve diğer Avrupa ülkelerinden katılımcılar oluyor.

Bizim öğretim yapımız, önceleri dönemlikken, şimdilerde modül yöntemine geçtiği için çalıştalarn süresini de kısaltmak zorunda kalıyoruz. Eskiden 2 hafta süren bu çalıştalarnı son zamanlarda bir haftaya düşürdük.

Resim 15. Fachschulen Keramik Akademisi çalıştaya katılan sanatçılar ve akademik kadro

Die staatlich geprüften Keramikgestalter 2010

Resim 16. Fachschulen Keramik Akademisi 2010 çalıştayı

3.1.3.1.Keramik Gruppe Grenzhausen

Susaenne Altzweig, Monika Debus, Martin Goerg, Fritz Rohman isimli sanatçılardan oluşan seramik grubudur. Bu grup oluşturdukları atölye bünyesinde bir çok çalıştaylar ve seramik dersleri vermektedirler.

3.1.3.2. Fritz Rossmann ile söyleşi :

21.01.2010

“Bizim merkezimizde yaklaşık yirmi yıldır çalıştaylar yapılıyor. Seramik ile genellikle hobi amaçlı çalışan kimseler bu çalıştaylara ilgi gösteriyor. Tabii ki ben de bir seramik sanatçısı olarak bu işten kazançlıyım. Mesela ben önümüzdeki hafta içinde İsviçre’ye gideceğim, orada hem sanatçılarla hem de hobi amaçlı çalışan kişilerle ayrı ayrı seramik çalıştayları yapacağım. Eskiden bir seramikçi olarak çanak çömlek yaparak hayatımızı idame ettirebiliyorduk. Fakat şimdilerde bu mümkün değil. Onun için biz de farklı arayışlara girdik. Çalıştaylar yaparak geçimimizi sağlıyoruz. Biz yılda iki defa çalıştaylar yapıyoruz. Her atölyede en az on kişi oluyor. Yaklaşık altmış kişi katılıyor. Genelde Almanya’da çalıştaylar yapıyoruz. Onun dışında Avusturya, İsviçre, Belçika, İspanya ve Fransa’da da çalıştaylar yapıyorum. Atölyeyi kurduğumuz diğer arkadaşlar da hemen hemen aynı şekilde çalışıyorlar. Çalıştaylar genelde Mart ve Ekim aylarında düzenleniyor. Yaz aylarında burada yaptığımız çalıştayların dışında Fransa’da da bir hafta süresince çalıştay yapıyorum. Çalıştayın sebebine gelince, insanlar merak ediyorlar, öğrenmek istiyorlar, bizi arayıp buluyorlar. Çalıştayların seramik sanatına katkısı farklı olabiliyor. Birincisi, bizim buraya gelen katılımcılar kendi memleketlerine köylerine gittiklerinde orada çalıştaylar yapıp, seramiği yayıp geliştiriyorlar. Sanatçılar ile yaptığımız çalıştaylarda ise materyalleri daha fazla tanıma imkanı oluyor. Çalıştaylara maksimum on kişi alabiliyoruz. Daha fazla katılımcı ile çalışmak sınırlarımızı zorluyor. Yaptığımız çalıştaylarda katılımcılar 220 Euro ödüyorlar. Biz bu çalıştayları Neue Keramik dergisi ile birlikte düzenliyoruz. Bu gelirin yarısını da onlar reklam amaçlı ayırıyorlar. Yaklaşık yirmi yıldan beri

çalıştaylar yapmaya devam ediyoruz. Eskiden bu kadar yoğun değildi ama son zamanlarda daha yoğun çalıştaylar yapmaya başladık.”

3.1.3.3. Çalıştaya katılan sanatçılar :

Fritz Rossmann

Onun çalışmalarında ağırlık noktası her çeşit porselenin renklendirilmesi ve kağıt seramik maddesinin hazırlanmasıdır. Porselen, kağıt seramiğinin ideal bir yapı maddesidir. “Madde ince veya kalın işlenebilir ve problemsiz kurutulabilir. Kuru ortamda farklı yapı teknikleri uygulanabilir. Porselen kağıt seramiği aynı zamanda çatlakları, düşmüş parçaları ve benzer hasarları mükemmel bir onarma malzemesidir. Biçimlendirme ve yüzey çalışmalarının temeli geleneksel ve çağdaş seramiğin teşvikidir.”¹⁴

Resim 17. Fritz Rossmann’a ait porselen eserler

---

¹⁴ KERAMİK, Neuen, Keramik Gruppe workshop 2010, Die Keramik Ruppe Grenhausen, s:13

Dick Lion

Seramiğin oluşturulmasında yerine kullanılabilir akışkan materyaller ile ilgili giriş-başlangıç çalıştayı, çoğaltma, kalıba dökme; farklı sert ve yumuşak materyal ve vücutları kalıba dökme, doğru ayırıcı maddeyi kullanmak ve ayırıcı dikişi bulmak onun çalışmalarının başlıcalarıdır. Alçıdan döküm baskı formları, plastik ve seramik dökme maddelerinin işlenmesi için silikon ve poliüretan kullanır.

Resim 18. Dick Lion kuşlar

Monika Debus

Onun verdiği çalıştayın ağırlık noktası serbest vazo formlarının boyanması ve bunların alışılmadık biçimde alçak tuz ateşinde fırınlanması. “Fırınlama işlemi önceden kestirilemediği için çok ilginç ve heyecan vericidir.”¹⁵

Resim 19. Monika Debus’a ait bir eser

---

¹⁵ KERAMİK, Neuen, Keramik Gruppe workshop 2010, Die Keramik Ruppe Grenhausen, s:23

Susanne Altzweig

Kağıt seramik sanatının özellik ve imkanlarını bu çalıştayda öğrenebilirsiniz. Sabit disk veya platform teknikleri öğretilir. Yüzey oluşturma konusunda damga, kazıma, çizme ve fırça boyası gibi çok çeşitli biçimlendirme olanakları vardır.

Resim 20. Susanne Altzweig'e ait bir eser

Andreas Hinder

Bu çalıştayda A.Hinder biçimlendirme konusundaki deneyimlerini iletiyor. Bir figürün, soyut heykel veya rölyefin ipuçlarını ve ustalıklarını öğretiyor. Küçük model veya taslaklar kişisel biçimlendirme tasarımı için getirilebilir. Amaç katılımcıları kendi işlerinde desteklemek.

Resim 21. Andreas Hinder'e ait bir eseri

Peter Klube

Raku çalıştayına yeni başlayanlara ve ileri seviyedekilere raku çalışmalarında değişik olanaklarla yapılmasını gösteriyor. Ana temalarda farklı ilgi alanlarına yönelik seçenekler bulunur. “Engoben üretmek, renklendirmek, uygulamak, sır ve hammadde seçme belirleme, sır hazırlama, karıştırma ve renklendirme, seramik yüzeylerde oksit ve tuz, ateşi kullanma,

yüzey tasarımında çeşitli olanaklar, terra sigillatadan naked rakuya kadar cilalı yüzeyler gibi çalışmalar yapmaktadır.”¹⁶

Resim 22. Peter Klube Raku çalışmayı

Martin Goerge

O, temel seramik bilgileri vererek, seramik sanatı konusunda bilgi ve tecrübe birikimi olmayan katılımcıların da gayet başarılı işler çıkarabileceğine inanarak, herkesin kendi işine hayran kalacağı bir çalışma ortamı sağlar.

---

¹⁶ KERAMİK, Neuen, Keramik Gruppe workshop 2010, Die Keramikg Ruppe Grenhausen, s:45

Resim 23. Martin George'a ait bir eseri

3.1.4. Bergische Üniversitesi Wuppertal Eğitim ve Sanat Okulu

Resim 24. Bergische Üniversitesi Wuppertal

Bergische Üniversitesi Wuppertal kampus 85 dönümden daha büyük bir arazi üzerine kurulmuştur. Doğa bilimleri, mühendislikler, ekonomi ve beşeri bilimler, mimarlık ve tasarım fakülteleri gibi eğitim programları içerir. Tüm disiplinler arasında yoğun bir etkileşim ve işbirliği vardır. bu işbirliği öğrencilerinin tüm taleplerini karşılayarak gelişimlerine katkıda bulunur. Bugün,

yüz ülkeden yaklaşık 14 bin öğrenciye sahip olmakla uluslar arası bir kurum özelliğini taşıyor. 280 profesör ve doçent, 380 öğretim görevlisi, 570 personeli ile dev bir eğitim öğretim kadrosu ile hizmet vermektedir.

Okulu ziyaret etmek istediğimi söylediğimde Bölüm Başkanı tarafından benimle ilgilenmesi için Türk bir öğrenci görevlendirildi. Canan Tercan adlı bu öğrenci, bütün fakülteyi gezdirip, çalıştaylar hakkında bilgiler verdi.

3.1.4.1.Canan Tercan ile söyleşi :

27.01.2010

“Okulumuz aslında akademi değildir, burada okuyan ve mezun olanlar genelde öğretmen oluyorlar. Bazıları sanatçı olmayı tercih ediyor. Okulumuzda çift ana daldan mezun olma şansı var. Söz gelimi ben hem Almanca hem sanat dallarını bir arada okuyorum. Güzel sanatlar bölümünde fotoğraf, heykel, seramik, video çalışmaları var. Ama her öğrenci heykel, çizim, fotoğraf derslerini zorunlu olarak alıyor. Bir sömestr döneminde her bölümden beş ödev veriliyor. Dönem sonunda bu ödevler değerlendirilerek, öğrencinin yeterliliğine karar verilir.

Seramik bölümünde genellikle 10 ile 20 arasında öğrenci oluyor. Geçmiş yıllarda ağırlıklı olarak seramik bölümü tercih edilirken, son yıllarda modern ve özgün çalışmalara ilgi arttı. Öğrenciler klasik tarzda çalışmak yerine farklı malzemelerle özgün çalışmalar yapmayı tercih ediyorlar. Bizim üniversitemizde her bölümde farklı çalıştaylar yapılıyor. Seramik çalıştayı diğer çalıştaylara

göre daha maliyetli olduğundan ve okulumuzun olanakları elverişli olmadığından dolayı daha az yapılabilir. Çalıştaylara dışarıdan gelen sanatçılar bir hafta boyunca aktif olarak çalışmalar yapıyor, hafta sonunda ortaya çıkan eserler sergileniyor. Önümüzdeki yıl büyük bir çalıştay yapılması planlanıyor. Farklı branşlardaki sanatçıların katılımı ile gerçekleştirilmesi düşünülüyor. Pavilion adında çok büyük bir galeri ile bir anlaşma yapıldı. Orada yapılacak çalıştayın ardından büyük bir sergi düzenlenecek.

Çalıştaylarda genellikle çok fazla katılımcı olamıyor. Bu çalıştaylara genellikle okulumuzdan donanımlı yani mezun olmak üzere olan öğrenciler katılıyor. Çünkü çalıştaylar çok yoğun geçiyor. Bir hafta gibi kısa bir sürede altı ayda öğrendiğimiz bilgilere ulaşabiliyoruz. Çok yoğun ve etkili geçiyor. Bu nedenle yeni öğrencilerin katılması çok güç. Bir sanatçı ile çalıştay yapmak bizler için çok etkili oluyor. O sanatçının hayatından bir şeyler öğreniyoruz ve o sanatçının teknikleri konusunda çok bilgileniyoruz. Ama bu çalıştaylara katılan öğrenciler yeterince donanımlı olmadıkları için çok yaratıcı olamıyor, sanatçının tekniğine ve tarzına çok benzer işler çıkartıyor.”

3.2.1. European Ceramic Work Centre

Resim 25. European Ceramic Work Centre

1973 yılında Heusden Seramik Fabrikası olarak kurulan iş merkezi, 18 Ocak 1992 tarihinde Den Bosch bölgesinde Avrupa Seramik Fabrikası olarak yeni kapılarını açmıştır. Heusden Seramik Fabrikası'nda seramik sanatçılara kiralanmak üzere stüdyolar bulunmaktaydı. Bernadine de Neve ve Jan Oosterman gibi sanatçılar 1971 yılında yaptıkları bir konuşma ile bu merkezin açılışı ile ilgili ilk adımı atmış oldular. Daha sonra bir dergide Hollanda seramik sanatının durumu hakkında çıkan yazı üzerine 1973 yılında çalışmalarını resmen başlattılar. Amaç bu merkezde buluşacak yerli sanatçıların seramik sanatını geliştirmesi ve ilerletmesi için olanaklar sağlamaktı.

Resim 26. European Ceramic Work Centre Atölyesi'nin içten ve dıştan görüntüsü

Bu merkez seramik sanatçıları, tasarımcılar ve mimarlar için uluslar arası bir merkez haline gelmiştir. Bu alanlardaki çalışmalara teşvik etmek için konuklarını mükemmel bir biçimde ağırlamak üzere tasarlanmıştır. “ Üç ayda bir gelen yaklaşık 45 ziyaretçilik gruba hizmet veren merkezde mimarlar, tasarımcılar ve seramik sanatçıları deneyimlerini paylaşırlar. Takım çalışması yapmaya da elverişli tasarlanmış merkezde katılımcıların çoğu seramik ile ya hiç tanışmamış ya da çok az bilgiye sahip olabilir. Rehberlik hizmetleri ile katılımcıların çalışmalarına yoğun bir destek sağlanmış olur. Katılımcılar yeni mezun sanat öğrencileri, yarışma ile kabul edilmiş davetliler ve son zamanlarda mezun olmuş sanatçılardan oluşur.”¹⁷ Merkeze ancak bu üç durumdan biri ile ziyaretçi kabul eder. Merkezde gerçekleştirilen çalışmaların sergilenmesi, yayınlanması ve konferanslar aracılığıyla ününü duyurması sayesinde uluslar arası bir boyuta taşınmış oldu. Merkez yerel düzeyde Cor Unum Seramik ve Sanat Akademisi ile işbirliği içindedir. Ayrıca Den Bosch Keramiek Çağdaş Sanat ve Seramik Müzesi ile birlikte çalışır.

Fabrikada çalıştaylar her yıl farklı başlıklar altında yapılır. Bunlardan bazıları:

---

¹⁷ <http://www.ekwc.nl/>(3/12/2010- 21:30)

Tuğla Çalıştayı:

Resim 27. David Binns eseri

Bu çalıştaya mimarlar, tasarımcılar ve görsel sanatlardan 16 sanatçı katılmıştır. Tuğladan ilham alarak yeni bir tasarım meydana getirmişlerdir. Eşsiz eserler meydana geldiği bu çalıştay sonucunda Rotterdam'da 2007 yılında bir sergi açılmıştır. Katılımcıların birbirlerinden de etkilenerek bireysel projelerini geliştirdikleri bir atmosfer yaşanmıştır. Dünya çapında ilgi çeken bu çalıştayın ağırlık merkezi mimarlık ve seramik olmuştur. Hollanda'dan Marian Bijlenga (görsel sanatçı, tasarımcı), İngiltere'den David Binns ve Alasdair Bremner (Seramikçiler), Norveç'ten Hilde Danielsen (görsel sanatçı), ABD'den Evan Douglass (mimar), Hollanda ve ABD'den Martina Florians (görsel sanatçı), Christine Jetten (çinici) / Edwin Smolders (mimar) / Sebastiaan Robben (mimar) / Susan Tunick (çinici), Ben Oostrum (tasarımcı) ve Rob Bonneur (mimar), Remko Posthuma (görsel sanatçı), Baukje Trenning (tasarımcı), Arnout Visser ve Erik-Jan Kwakkel (tasarımcı), Almanya'dan Christine Saalfeld (görsel sanatçı), Jan Schabert (mimar), Belçika'dan Marieke Pauwels (görsel sanatçı),

Meksika'dan Remko Posthuma (görsel sanatçı), José Rojas (mimar) gibi sanatçılar katılmıştır.

Çin Çalıştayı:

Resim 28. Çin Çalıştayına katılan sanatçılar

2004 yılında yapılan bu çalıştaya katılan sanatçılar; Çin'den Shixiong Wu, Haicheng Wang, Xia Dewu and Wan Li-ya ve Hollanda'dan Adriaan Rees. Hollanda'lı sanatçı Adriaan Rees'in önerisi ve daveti ile gerçekleştirilen bu çalıştay batılı olmayan ülkelerdeki sanatçılar ile de işbirliği yapabilmek amacındaydı. Davetlilerin hepsi seramik sanatçısıydı. Amaç farklı çalışmalara yeni ilham yolları açmak ve karşılıklı paylaşımlarda bulunarak seramik sanatına katkı sağlamaktı. Projede tasarımcılar, mimarlar ve yetenekli seramik sanatçıları yer almıştır.

Morocco alıştayı :

Resim 29. Morococo alıştayına katılan sanatçılar

2006 yılında gerçekleştirilen alıştaya, Hicham Benohoud, Safa Erruas, Jamila Lamrani ve Younes Rahmoun gibi sanatçılar katılmıştır. Hollandalı ressam Karel Goudsblom'ın daveti ve gözetimi ile sürdürülen alıştaya Fas'tan yetenekli sanatçılar seçilmiştir. Fotoğraf sanatçısı olan ve Paris'te yaşayan Hicham Benohoud, Den Bosch'a gelerek Fas'ın sosyal sorunlarını ortaya çıkaran çalışmalar yapar. Seramik sanatı konusunda hiçbir deneyimi yokken kendi profilini kullanarak başarılı fayans çalışmaları yapmıştır. Sanatçıların alıştay sırasında ürettikleri eserler, Den Bosch'taki Majke Hsstege Galeri'de sergilenmeye devam etmiştir.

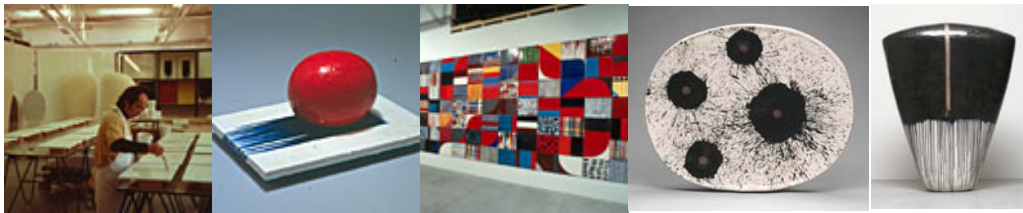
Senegal alıştayı :

Resim 30. Senegal alıştayına katılan sanatçılar

2005 yılında gerçekleştirilen çalışmaya Senegal'den Cheikh Diouf, Samba Fall, Camara Gueye, Ibrahima Niang ve Hollanda'dan Hans van Bentem adlı sanatçılar katılmıştır. Senegal de Merkez'in Batılı olmayan Ülkeler Projesi'nin bir parçasıdır. 2004 yılında Afrika Sanatı Bienalini Hollanda'lı sanatçı Hans van Bentem ile birlikte ziyarete giden Koos de Jong, Afrika'dan bu projeye katılacak sanatçıları seçmişlerdir. Cheikh Diouf ve Camara Gueye seramik sanatına aşina iken, Samba Fall ve Ibrahima Niang bu alanda tamamen yeniydiler. Hans van Bentem'in önderliğinde kilden esinlenerek yepyeni sanatsal çalışmalar ortaya çıkarmışlardır. Ortaya çıkan eserler Leeuwarden'de ki Princessehof Müzesi'nde Ocak 2006 tarihine kadar sergilenmiştir. Sanatçılar Afrika sanatının geleneksel figürlerini de kullanarak Dakar şehrini görsel açıdan bir kültür kentine dönüştürmeye çalışmışlardır. 2006 yılındaki Dakar Bienali ile Hollandalı tasarımcılar tarafından yapılan geleneksel ahşap heykeller de orada sergilenmiştir.

Jun Kaneko Çalıştayı:

Resim 31. Jun Kaneko ve eserleri

1993, 1995, 1996 yıllarında ABD ve Japonya işbirliği ile düzenlenmiş çalıştaylardır. Bu çalışmanın başını 1963 yılından beri ABD'de yaşayan Japon Jun Kaneko isimli sanatçı çekmiştir. Bu çalışmada amaç birbirinden tamamen

farklı iki seramik kültürünü birleştirmektedir. Kendisi çok çeşitli ve çok renkli seramik objeler kullanmaya çekinmeyen az sayıdaki sanatçıdan biridir. Yüksek ısıda sırlanmış eserler üretir. Eserleri Hollanda’da bulunan Haarlem Frans Hals Müzesi’nde ve Belçika’da Landcommanderij Alden Biesen Müzesi’nde sergilendi.

3.2.2. St Joost Sanat ve Tasarım Akademisi

Resim 32. St Joost Sanat ve Tasarım Akademisi

St. Joost Sanat ve Tasarım Akademisi Hollanda’nın Den Bosch bölgesinde bulunmaktadır. Seramik, metal, ahşap, grafik sanatı, bilgisayar, baskı ve fotoğraf gibi geniş yelpazeye sahip bir eğitim alanı vardır. İki yıllık tam zamanlı yüksek öğretim programları da vardır. Öğrencilerine zengin bir eğitim

kadrosu ve konukları ile enerjik bir ekip hizmeti sunar. Genç sanatçı adaylarını kendi çalışmalarında destekleyen, kavram ve temalarını derinleştirmeye zorlayan bir çalışma ortamı hazırlar. Uluslar arası bağlamda profesyonel bir zemine sahiptir. Yabancı uyruklu öğrencilere de açık olan bir eğitim sistemi sürmektedir.

3.2.2.1. Alf P.J. Kurstjens ile Söyleşi :

25 -01-2010

“Yıl içerisinde çeşitli seramik çalıştayları düzenliyoruz. En az üç kere düzenlene bu çalıştaylara, örneğin içinde bulunduğumuz bu yıl beş çalıştay düzenlendi. Hem akademimiz hem de Den Bosch bölgesi için seramik çok önemli bir yer tutar. Hem “Europeen Ceramic Center” hem de bölgede bulunan Güzel Sanatlar Müzesi şehir projesine seramik adına katkıda bulunmaktadır. Bu çalıştayların günümüz seramik sanat tasarımlarına büyük bir katkısı bulunur. Bu çalıştaylardan en çok öğrencilerimiz faydalanmaktadır. Öğrencilerimiz katılan sanatçılardan edindikleri teknik bilgi paylaşımı sayesinde seramik sanatı konusunda farklı deneyimler elde ediyorlar. Kasabamızda bulunan bir çok şirket de sanatsal girişimlerimiz konusunda bizi destekliyor. Böylece bölgede bir seramik bilgi ve paylaşım ağı oluşuyor.”

3.3. FRANSA

3.3.1 A.I.R. Vallauris

Resim 33. A.I.R. Vallauris Meydanı

A.I.R. Derneği kar amacı gütmeyen sivil bir kurum olarak şehrin kalbinde yer alan ve uluslararası sanatçıları ağırlayan ve yerel sanatçılar ile işbirliği, araştırma ve çalıştay oluşturan sanatsal bir etkinlik olarak hazırlanmıştır. Derneğin üç temel hedefi vardır; sanatçıların yaratıcı çalışmalarına destek olmak, kültürel etkinliklerin organizasyonlarını yapmak ve sanatçıları bu çalışmalarını esnasında konaklamalarında kolaylık sağlamak. Dernek

Nisan 2001’de oluştu ve 2002 yılında çalışmalarına aktif olarak başladı. Bir aylık süre içinde iki defa stüdyo alıştayları düzenlenir. Heykel, seramik ve fotoğraf sanatçılarının özgün çalışmaları için bağımsız çalışmalar yapabilecekleri ve yaratıcılıklarını n plan çıkarabilecekleri ortamlar hazırlanarak, alıştay sonlarında eserlerinin galeride sergilenmesi sağlanır. 2002 yılında farklı uluslardan 16 katılımcı sanatçının projelerine yer verilmiştir. 2004 sezonunda 12 sanatçının işleri programda yer almıştır. Dernek, uluslar arası sanatçıların etkileşimlerine olanak tanıyarak atölye çalışmaları, konferanslar, çalıştaylar düzenlemelerine teşvikte bulunur. Halkın katılımına da açık olan bu çalıştaylarda güzel sanatlar için ortaklıklar ve sanatçılar arasında örgütlenmelere de olanak sağlayarak sanatın gelişine katkıda bulunur.

Resim 34. A.I.R. Vallauris Raku alıştayından bir görünüm.

Dönem içersinde Yeni Zelanda, ABD, Letonya, İsveç, Kanada gibi ülkelerden sanatçıların seramik, baskı, porselen, raku gibi çalışmaları bulunur.

ABD Douglass Arthur baskı resim ve rölyef çalışmaları yapmış, Eric Higgs geleneksel el araçları kullanarak seramik eserler üretmiş, Letonya'dan Eugenia Loginova porselen sır üstü boyama ve farklı süsleme teknikleri ile çalışmalar yapmış, Yeni Zellanda'dan Josie Martin farklı yorumlama teknikleri ve desen çalışmaları ve raku çalıştayı yapmış, İsveç'ten Lillemor Hansson bilgisayar kullanımı ile farklı yollarda teknikler ve tasarımlar üzerine çalışmış sanatçılardır. Keşkemet Macaristan'dan seramik sanatçıları da çalıştaya katılmıştır. 2004 yılında Avrupa Seramik Merkezi işbirliği ile Danimarka Seramik Müzesi'yle birlikte bir seramik sergisi düzenlemişlerdir.

Resim 35. A.I.R. Vallauris çalıştayıdan bir görünüm.

Yine A.I.R. Vallauris Merkezi'nde Yeni Zelanda'dan, 1997'den beri Otago Seramik Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalışan Madeleine Child ve

Philip Jarvis gibi sanatçılar yer almıştır. 1994'ten beri İngiltere'den, Londra'daki Sanat ve Seramik okulu Royal College'tan Philip Jarvis ile birlikte çalışan Madeleine Child, son zamanlarda Avrupa Seramik Merkezi'ndeki çalışmalarda etkinlik kazanmıştır. ABD'den Emily Arthur Douglass, Eric Higgs, Puerto Rico'dan Toni Hambleton, Kanada'dan Anna Tesseir, İsveç'ten Lillemor Hansson gibi sanatçılar bu merkezde toplanmıştır.

Resim 36. A.I.R. Vallauris Raku çalıştayından bir görünüm.

3.4. MACARİSTAN

3.4.1. Uluslararası Seramik Sütüdyosu Keşkemet

Resim 37. Keşkemet Seramik Sütüdyosu

Macaristan'da, seramik sanatının merkezi Budapeşte'nin güneyindeki Uluslararası Seramik Studio (ICS)'dir. Bu merkez uluslar arası sanatçılarla bir araya gelmek ve birlikte çalışmak için kuruldu.

Stüdyonun misyonu seramik tekniklerini estetik ve teknik açıdan geliştirmeye teşvik etmek, yaratıcı yetenekleri beslemeye yardımcı olmaktır. Bu modern tesis, her türlü teknik imkana sahiptir. 1978'den beri sanatçılara, çalışmalarına konsantre olmak, yeni, yaratıcı fikirleri keşfetmeyi destekleyecek bir çevreden yararlanmak konusunda hizmet etmiştir. Bağımsız projeleri üzerinde çalışmak isteyen sanatçılar için misafirlik programı sunmaktadır. Bu programa paralel olarak atölye çalışmaları, çalıştaylar, kurslar, konuşmalar ve seminerler sunan tematik programlar düzenlenmektedir.

Macaristan Güzel Sanatlar Yüksekokulu, on yılı aŐkın bir süredir, Batı Macaristan Sopron niversitesi ile birlikte, lisans ve yüksek lisans eğitimleri vermek için bir kuruluş altında toplandı. Yirmi beş yıllık deneyim ile, nde gelen Macar sanatçı ve dünyaca ünlü profesörler davet edilip, kendi özgün çalışmalarını uyguladıkları yeni bir sanat ortamı yaratılmıŐtır. Asıl olan, dünyanın benzersiz ustalarını, ğretmen ve öğrencilerini davet ederek, farklı kültürlere hoŐgörü ve saygılı olacak bir sanat eğitimi ortamı oluŐturmaktır.

2001 yılında ICS kar amacı gütmeyen bir kuruluş haline geldi. Kısmen Şehir ve İlçe Meclisleri tarafından finanse edildi.

Resim 38. Keşkemet Seramik Stdyosundan bir görüntü

Çalıştayda alanda tanınmış ustaların yanında, konuk sanatçılar kendi projelerinde veya diğer katılımcılar ile işbirliği içinde çalıŐabilir. Davetli sanatçılar çalışma yöntemlerini sunar, resmi ve gayri resmi seminerler ile kendi fikirlerini ve felsefesini tartıŐır, halka açık seminerler verirler.

Resim 39. Keşkemet Seramik Sütüdyosu çalıştayından alıntılar

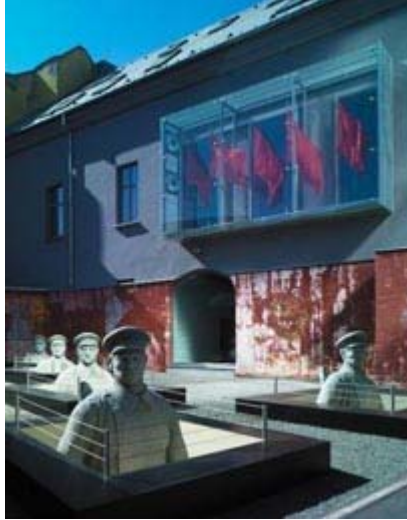
2010 yılında yapılan çalıştaya 21 sanatçı katılım göstermiştir. Sanatçılar için stüdyo ve araştırma tesisleri açılmıştır. Alçı atölyesi, kamera ve lazer yazıcılar, alçı atölyesi, dijital bilgisayar tasarım yazılımı ile Apple Mac ya da PC, tarayıcı veya dolaylı transfer baskı direkt fotoğraf serigrafisi donanımları sunulmuştur. Sanatçıların yaptığı eserler, donanımlı fotoğraf stüdyolarında fotoğraflanır. Çağdaş seramiğin bu koleksiyonları, ICS Müzesinin kütüphanesinde sergilenir.

Resim 40. Keşkemek Seramik Sütüdyosu çalıştayından görüntüler

Stüdyoda çeşitli donanımlara sahip altı odun fırını teknisyenler tarafından yakılır. Raku fırınları ve malzemeleri, alçı odası istene her an teknisyenleri ile hizmet vermeye açıktır.

3.4.2. Hodmezovasarhely Seramik Merkezi

Resim 41. Hodmezovasarhely Seramik Merkezi

Hódmez, Sırbistan ve Romanya'ya yakın , Macaristan'ın güneydoğusunda yaklaşık olarak 50 bin kişinin yaşadığı bir bölgedir.. Budapeşte'den 190 km, Szeged'dan 25 km uzaklıktaki şehir 1960 yılının sonlarında dev fabrikaların kurulmasıyla sanayileşme sürecinin bir parçası haline gelmiştir. Hódmez'de 19. yüzyılda yaklaşık 400 bağımsız zanaatkarın çalıştığı Macaristan'ın en büyük seramik merkezi yapılmıştır. Bugün bölgenin dışındaki müzelerde seramik bir eser görmek çok zor olsa da galerilerde çalışan sanatçıların işlerinde izleri görülür.

Hódmez, okulları, fakülteleri ve hastaneleri ile ekonomik olarak oldukça zayıf olsa bile yönetsel anlamda ilerleyen bir bölgedir. Tarım hala bölge ekonomisinde önemli bir alana sahiptir. Sanayileşme sonrasında seramik sektöründe esaslı gelişmeler yaşanmış hatta tekstil, inşaat ve makine sanayisi de gelişmiştir. Büyük fabrikalar tarihlerinin en büyük seramik sektörünü oluşturmuştur. Seramik sektörünün tarihi kent tarihi ile yakından ilintilidir.

20. yüzyılın başlarında 1912'de Majolika seramikleri bazı sanatçıların çalışmalarına olumlu etkiler yaratan geleneksel seramik birikimine etkide bulunmuştur. 1960 yılında Macaristan'ın şehir planlama kararı sonucu yukarıdan aşağıya bir seramik merkezi olmuştur.

Buradaki Alföldi Porselen Fabrikası 2000 çalışanı ile şehrin en büyük işverenlerinden biri sayılır.

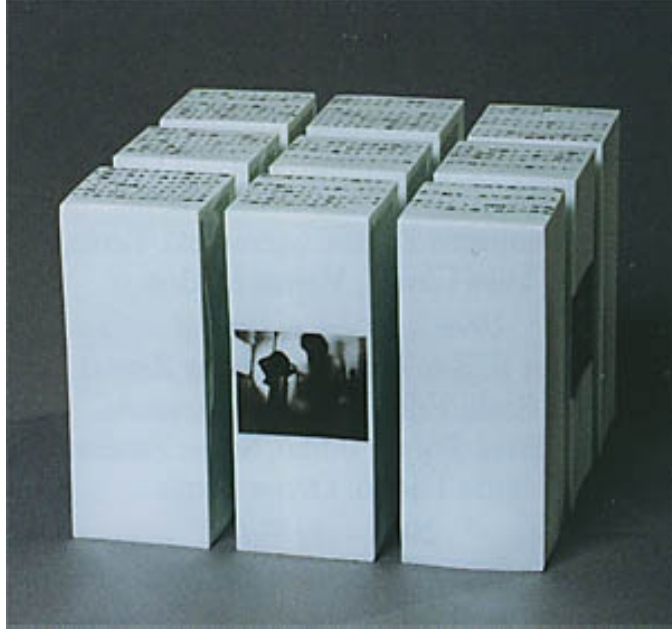
Resim 42. Hodmezovasarhely Çalıştayı

Interreg program desteği ile uluslar arası seramik sektörünün gelişimi arttırılmıştır. Son zamanlarda yerel ekonomide belediye kobilerinin ilanlarının da etkisi büyüktür. Kent açısından en etkileyici başarılarından biri 2000 işsize iki yılda 500 yeni iş imkanı sağlanmasıdır. Sonunda turistlerin ziyaret edeceği, ekonomik rekabet ortamının olduğu, girişimci şirketler için elverişli bir kültür şehri yaratmakta bir fırsat tanınmış oldu.

Resim 43. Diana Fayt alıştay Eseri

Hódmezvásárhely'nin ile coğrafi konumu ve evre özellikleri, uygulamalı ve güzel sanatlar açısından mimari yapı olarak uygun bir özelliktedir. Örneğin Ybl Miklos'un yaptığı "Town Hall" zelliđindeki mimari yapı. Tornyai Janos Müzesi kentin ilk toplu resim, Majolika ve kağıt seramik alanlarında sergi yapan mzedir. 1912 yılında ilki gerçekleştirilen bu serginin amacı şehirdeki seramik geleneğini korumak ve geliştirmektir. Mze, 1953'ten bu yana her Ekim ayında "Vásárhelyi Sonbahar Sergisi" adında, 5000 ziyaretçinin katıldığı bir sergi düzenlemeye devam etmiştir.

Resim 44. Kitazawa Tomomi alıştay eseri

şehirde 1-2 hafta için düzenlenen çalıştaya davet edilen birçok sanatçı sayesinde şehrin imajında yükselme söz konusu olmuştur. Seramik alıştaylarında kullanılan yeni teknik ve malzemeler, özgün çalışmalar, sanatçılar arasındaki işbirliği ve paylaşımlar, çok değerli başyapıtların ortaya çıkmasına ve bu eserlerin pazarlamaları sayesinde kültürel ve ekonomik kalkınmaya faydası dokunmuştur. Sanat sergilerinin ve çalıştayların etkinlikleri kültürel gelişim ve turizm açısından da oldukça güçlü bir etkidir. Seramik geleneği ve endüstrisi bu anlamda çok önemli bir yer tutar.

Hdmezvsrhely geleneksel kültür varlıklarının ve yaratıcı seramik sanatının sürmesinde hem sanayi olarak hem de küçük zanaatkarlara imkan tanımak açısından önemli bir merkezdir.

Resim 45. Remembrancepoint Müzesinden bir görüntü

Kent, çeşitli el sanatlarının gelişimi ve sanatçıların buluşması için, meydanlar, müzeler, sanat galerileri, çeşitli etkinliklerin yapıldığı dükkanlar, stüdyolar ve galeriler içerir.

Şehir planlamasının hedeflerinden biri de seramik sanatının gelişimine katkıda bulunacak kültürel ve teknik ortamı sağlamaktır. Bu politika çerçevesinde sanatçıların buluşma noktası ve yeteneklerini sergileyebildikleri bir atmosferde bilgi ve birikim alışverişi ile şehrin kültürel seviyesini üst noktalara taşımıştır.

Resim 46 Nurdan Arslan eseri

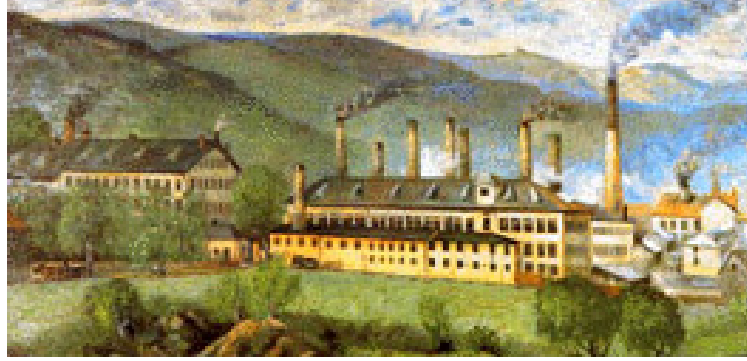
2001 alıştayına katılan sanatçılar: A. Totem, Albret Lıdiko, Jager Margit, Kerezsi Gyöngyi, Minya Maria, Nemes Fekete Edit, Jugoslavia, Nurdan Arslan, Törökzag, Orosz Maria, Pannonhalmmi Zsuzsa, Totk Magdolna Sara

Resim 47 Orosz Maria eseri

3.5. PRAG

3.5.1. Český Porselen Fabrikası

Resim 48. Český Porselen Fabrikası

Český Porselen Fabrikası'nda kobalt süslemeleri ile yapılan kahvaltılık tabakları, bardaklar, kupalar, farklı aydınlatma araçları üretilmektedir. Ürünlerin ana çizgisi bunlardan oluşmaktadır. Fabrikanın amacı var olan klasik çizgisini geliştirmek ve daha da ilerletmektir.

Kobalt tasarımları ile Eco ve Nega dekorasyonları ve sanatsal tasarımları uygulanmaktadır.

Resim 49. Soğan motifli tabak

Ürünlerin temel biçimi müşteriler tarafından da tercih edilen rokoko şeklidir. Genç tasarımcılar için Profesör Jiří Pelcl tarafından Bohemia tasarımı verilmektedir. Bu tasarımlar, modern mekanlarda, kahve takımları, kahvaltılıklar gibi günlük kullanım eşyaları için geliştirilmektedir. Bu tasarımlarda beyaz ve kobalt renginden başka renk kullanılmamaktadır.

Resim 50. Merkez sağ çiçek motifi

Dubi bölgesinde bulunan Český Porselen anonim şirketi kobalt sırlarla yapılan soğan desenli porselenler üreten bir fabrikadır. Sanayici Anton Tschinkel tarafından 1864 yılında Dubi’de değirmen fabrika binasından dönüştürülerek kurulan ilk porselen fabrikası, 1874 yılında Majolica üretimine başlamıştır.

Menşei 1993 yılına dayanan bu desen 1997 yılında markalaşmıştır. Dekoratif ve figüratif porselen üreten bu fabrika daha sonra Royal Dux Bohemia fabrikasının hissedarı olmuştur. Nesilden nesile aktarılan bu desen geleneği 2002 yılında Český porselen olarak “Aile hatırası” unvanını almıştır.

Kobalt ile tasarlanmış soğan desenlerinin yanı sıra fabrikada üretilen diğer modeller üzerinde merkez baz alınarak sağ ve sol tarafta motifler kullanılarak farklı dizaynlar üretilmektedir.

Resim 51. Sırüstü dekor çalıştayından bir eser

3.5.1.1.Jiří Popovsky ile söyleşi:

05.06.2010

Resim 52. Jiří Popovsky ile bir görüntü

“Seramik çalıştayları yılda bir defa olmak üzere Haziran aylarında yapılmaktadır. Bir yıl kupa çalıştay, ertesi yıl da kobalt desen çalıştay olmak üzere dönüşümlü workshoplar düzenliyoruz. Bu çalıştaylara çoğunlukla Avrupa ülkeleri katılmakla beraber uzak doğu ülkeleri gibi dünyanın farklı ülkelerinden sanatçılar başvuruyor. Bu başvuruları değerlendirirken biraz seçici davranmaya gayret gösteriyoruz. Ortalama altı ay öncesinden gönderilen dosyaları inceleyerek katılımcı olacak sanatçıları belirlemiş oluyoruz. Çalıştayları yapmamızdaki asıl amaç, gelenekselleşen kobalt desenlerimize farklı bir boyut katabilmektir. Bu çalıştaylar iki hafta boyunca sürüyor. Katılımcı sanatçılar kasabamızda konaklıyor, fabrikanın bütün imkanlarından faydalanabiliyorlar.

Bizim onlardan tek beklentimiz bizim belirlemiş olduğumuz kobalt rengi ile çalışmalarımızdır. Yılda bir defa yapılan bu çalıştayların yanı sıra fabrikamızda belli dönemlerde bir sanatçı uzun bir zaman tasarımlar yapıyor. Bu tasarımlar sadece o dönemde ve belli bir miktarda üretiliyor. Genellikle bu tasarımlar için Çek sanatçılar ile çalışıyoruz. Bu çalıştayların bitiminde sanatçıların ürettikleri eserleri, kasabanın merkezinde bulunan müzede sergiliyoruz.

3.6 BALTİK ÜLKELERİ

3.6.1 Estonya

Uluslar arası Estonya Odun Fırını Çalıştayı

Estonya'da gerçekleştirilen Odun Fırını Sempozyumuna 2001 yılından beri 16 ülkeden yüze yakın sanatçı katılmıştır. Üç Baltık ülkesi, Finlandiya, ABD, Danimarka, Çek Cumhuriyeti, Almanya, İsveç, Hollanda, Tayvan, Japonya, Polonya, Türkiye, Rusya ve en son İrlanda'dan katılımcılar olmuştur.

Resim 53. Odun Fırını Sempozyumu, Estonya, 2003

Resimdeki Sanatçılar Soldan Sağa:

Urmas Puhkan, Estonya, Jane Jermyn, İrlanda, Stefan Jakob, İsviçre; Darius Barcas, Litvanya; Hsu Chao Ping (Bobby Hsu), Tayvan; Kadri Parnamets, Estonya; Inese Brants, Letonya, Lidia Kupczynska-Janowiak, Polonya.

Orta Sıra: Krzystof Rozpondek, Polonya; Kulli Kõiv, Estonya, Arina Alincai, Romanya; Reeli Haamer, Estonya.

Ön sıra: Partick Bayer, Finlandiya; Aigi Orav, Estonya; Haja EIST, Estonya.

Proje 1990 yılında ABD'den Profesör Richard Spiller'in Estonya'da bir odun fırını yaptırmayı önermesi ile başladı. Daha sonra 1998 yılında bunun için odun fırını konferansı düzenlendi. Bu çalışmada Estonya ve Baltık bölgeleri başı çektii.

Resim 54. Odun Fırını

2000 yılında Kuzey Carolina'daki Seagrove'lu seramik sanatçıları Estonya'daki bu projeye destek vermek üzere bir sanat kuruluşundan fon almışlardır. O yaz, üç hafta süren bu çalışmada birçok yerli sanatçı da gönüllü olarak çalışmaya destek vermişlerdir. Estonya Seramik Derneği, Kohila Kültür Merkezi ve Estonya Sanat Akademisi şimdi ortak bir fırın oluşturmuşlardır. "Esthoggama" olarak anılan fırın 3,6 metreküp olup, şu ana kadar 45 defa yanmıştır. Sert kışlar göz önüne alındığında sınırlı bir süre kullanılabilen fırın için bu oldukça büyük bir başarıdır.

Resim 55. Doldurulmuş odun fırını

Bu alıştay, her yaz, Temmuz aylarında Estonya'da uluslar arası sanatçıların yerli seramik sanatçılarına odun fırını kullanımı ile ilgili bilgi ve deneyimlerini paylaşmaları konusunda büyük bir fırsat olmuştur. Estonya Güz el Sanatlar Üniversitesi öğrencilerinin yanı sıra Letonya, Litvanya ve Finlandiya'dan da öğrenciler düzenli olarak bu tesisi kullanmaktadır.

Resim 56. Ateş fırını

3.6.2 Letonya

Porselen Dekor Sempozyumu Letonya

Resim 57. Letonya Porselen Dekor Sempozyumu

Letonya'nın başkent Riga'da bulunan Güzel Sanatlar Akademisi'nin, Letonya Sanatçılar Birliği ve Avrupa Birliği'nin destekleriyle düzenlenen "10.Uluslararası Porselen Dekorları Çalıştayı Letonya Sanatçılar Birliği'nin Zvartava'daki sanat merkezinde gerçekleştirildi.

A.B.D., Rusya, Türkiye, Fransa, Ukrayna, Hollanda, Litvanya, Estonya, Sloveky ve Letonya'dan konusunda uzman akademisyen ve sanatçıların katıldığı etkinliğe, Türkiye'den, Anadolu Üniversitesi'nden Prof. Ayşegül Özen, Prof. S. Sibel Sevim ve Yrd.Doç. Cemalettin Sevim katıldılar. Sanatçıların çalışmalarını, porselen vazo ve duvar tabağı üzerine yaptıkları sempozyumda yapılan çalışmalar, daha sonra Riga'da Avrupa Birliği Binası'nda sanatseverlerle

buluştu. Vazo ve tabak dalında en iyi çalışmaların ödüllendirildiği sergi açılışında Prof. S. Sibel Sevim ‘En iyi Dekorlanmış Porselen Duvar Tabağı Başarı Ödülü’nü aldı.

“Diyalog 2010” Riga Çalıştayı

Resim 58. Riga Çalıştayı

Riga Çalıştayı'nın yapıldığı Letonya Güzel Sanatlar Akademisinin amacı sanat öğrencilerine yaratıcı çalışmalarında ve bireysel gelişimlerinde kültürel miraslarını korumak ve geliştirmek konusunda pratik becerilerde gelişmelerini sağlamak ve sanat eserlerinin yorumlanmasında ve yaratılmasında disiplin kazandırmaktır. Akademi öğrencilerin sanatsal yaşamda yer almasına ve uluslar arası çalıştaylara katılmasına olanak tanır. Bu çalıştaylar sayesinde yeni yetişen genç sanatçı adayları alanlarında çevre edinme imkanına ulaşır.

Ieva Skaurone Uluslararası Sanat Çalıştayı Letonya Sanat Akademisi tarafından üniversiteler arası sanatçılar ve profesörler için düzenlendi. 16-31 Ağustos 2010 tarihleri arasında Zvartava kale (Letonya Sanatçılar Birliği Yaratıcı Sanat Merkezi) Riga'da gerçekleşti. Letonya, İspanya, Almanya, Hollanda, Norveç, Rusya ve Litvanya'dan katılan sanatçı-profesörlerin deneyimlerini paylaştığı, sanat üniversiteleri arasında bağlantıların kurulduğu yaratıcı atölye çalışmalarının yapıldığı bir çalıştay oldu.

Resim 59. Riga çalıştayından karma görüntüler

Resim 60. Ieva Skauronė'nın eserleri

Sanatçı Ieva Skauronė'nin düzenlediği “2010 Gezegen Renkleri” adlı sanat kampı 18-29 Temmuz 2010 tarihleri arasında Litvanya’da Ordino Andorra Prenslığı’nde gerçekleşti. Bu kampa İspanya, Portekiz, Fransa, Belçika, Almanya, Avusturya, Andora, Litvanya, Letonya, Estonya, Romanya, Sırbistan, Endonezya, Filipinler, Avustralya, Kamboçya, Kuveyt, Moritanya, Burkina Faso, Cape Verde, Mozambik, Haiti, Jamaika, Kosta Rika, Seyşel Adaları, Dominika Cumhuriyeti gibi beş kıtadan, 27 ülkeden gelen 42 sanatçı katıldı. UNESCO'nun “Uluslar arası Kültürel Yaklaşım Yılı” teması üzerinde çalışmak üzere toplanan sanatçılardan oluşan kamp, Ordino Kent Konseyi ve Yardımseverler Derneği işbirliği ile oluşturuldu. Farklı ülkelerin sanatçılarını bir araya getiren çalıştayda bilgi paylaşımı, sanatın gelişimi, iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi ile ilgili unutulmaz bir deneyim ortamı yaşandı.

Resim 61. Riga alıştayından karma görüntüler

3. 6. 3 Litvanya

Her yıl, Litvanya’da, Panevėzys Civic Sanat Galerisi’nde seramik alıştayına katılan sanatçılar tarafından 600 adet şamot çamuru ile yapılan seramik eserler üretilir. kendi türünde Bu benzersiz koleksiyon, yalnız yerel çalışmalar değil, aynı zamanda ağdaş seramik eğilimleri destekler.

Resim 62. Litvanya'dan panoramik görüntü

Panevėžys Cam Fabrikası'nda seramik çalıştayları, yerli sanatçılar için 1983 yılında başlamıştır. Bu çalıştayların önde gelenlerinden birinde, Alvydas Pakarklis adlı seramikçi, daha geniş bir seramik çalıştayını için tesis öngördü. Pakarklis, fabrikanın eski müdürü S. Stoškus tarafından yeni deneyler yapma konusunda desteklendi. Fırın sıcaklığı (1380 deg. C.) ve iç boyutları (yükseklik: 1,8 m, taban alanı 12 metrekare nedeniyle potansiyeli ve hacmi: 20 cu. m.) ile çok büyük boyutlarda bir seramik heykel yapmıştır. Kurumun içersinde cam fabrikası da vardır. Katılımcılar bu fabrikadan da faydalanabilir.

Resim 63. Alvydas Pakarklis'in eserleri

İlk kez 1989 yılında yabancı sanatçıların davet edildiği bir çalışmaya dönüşmüştür.1990 yılında cam fabrikası, Avrupa Birliği işbirliği ile, 2006’da ise “Midené”. seramik grubu ile uluslar arası çalıştaylar düzenlemeye başlamıştır. Bu çalıştayların, ünü giderek artmış, uluslararası bir etkinlik haline gelmiştir. Son olarak on yedincisi düzenlenmiş olan çalışmaya, 31 ülkeden: Avustralya, Avusturya, Kanada, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Almanya, Yunanistan, Finlandiya, Fransa, Macaristan, Hollanda, İrlanda, İsrail, İtalya, Japonya, Letonya, Litvanya, Kore, Meksika, Yeni Zelanda, Norveç, Polonya, Rusya, İspanya, İsveç, İsviçre, Tayvan, Türkiye, ve Amerika Birleşik Devletleri’ n den 138 sanatçı katılmıştır. Davet edilen sanatçılar sadece iç mekan değil, dış mekan heykeller de yapmışlardır. Sanat eleştirmenleri tavsiyesi üzerine, seçim kurulu, dünyanın her yerinden davet edilen sanatçılardan kurulmuştur. Geleneksel stüdyolarda belli miktarda sanatçının çalışmasına imkan sağladığı içini başvurular bu kurul tarafından değerlendirilerek, katılımcılar seçiliyor. Rimas VisGirda (ABD) ve Peteris Martinsons (Letonya) tarafından ortaya konan yeni fikirler bu çalıştayın büyümesine ve gelişmesine sebep olmuştur.

Bu uluslar arası seramik merkezi, hem kültürel açıdan hem de seramik eğitimi açısından önemlidir. Panevėžys galeri 3000 kitap, yayın ve dünya seramik slaytları ile benzersiz bir seramik koleksiyonuna sahip olarak, bu çalıştaylara konuk olan sanatçılar açısından üniversite gibidir denebilir. Ayrıca, bu çalıştaylar sırasında, katılımcı olan sanatçı ve sanat yazarlarının teorik bilgilendirmeleri açısından da zengindir. Litvanya, bu çalıştaylara katılan sanatçıların çalışmalarını görmek için ziyarete gelen bir merkez niteliğindedir.

Resim 64. Panevėžys Civic Sanat Galerisi'nde çalıştay sergisi

Burada toplanan işlerin sergilendiği galeri, sadece koleksiyonları sergilemek amaçlı değil, geniş kitlelere sürekli bir kültürel etkileşim oluşturan bir sergi merkezi olmayı amaçlar. Örneğin, bir Wellington B. Gray Galerisi ABD Doğu Carolina Üniversitesi Greenville ile Baltık Ceramics'96 işbirliği gibi projeleri ile ABD'deki Ulusal Seramik Eğitim Konseyi (Las Vegas) - Sergi Litvanya Seramik, Horn Community College Southern Nevada of Performing Arts Center ve Çağdaş Sanat Merkezi, Vilnius olarak sergilendi.

2010 yılı çalıştayı, 28 Haziran-31 Temmuz tarihleri arasında yapılmıştır. Çalıştaya on iki sanatçı davet edilmiştir. Çalıştay sırasında malzemeler, teknik servis, fırınlar ve seramik konusundaki her türlü donanım mevcuttur.

Çalıştay esnasında her sanatçı, kendini ve sanatını anlatan bir slayt dersi sunacağı için çalıştaya hazırlıklı gelmesi istenir. Çalıştayda üretilen büyü açık mekan heykeli galeriye bağışlanır, ancak yapılan iki küçük iş sanatçının

kendisine aittir. Sanatçuların yaptıkları işlerden hazırlanan tanıtım kitapçıkları Civic Galeri kütüphanesinde toplanır. Böylece katılımcı ülkeler ve sanatçuların eserleri tanıtılmış olur.

3.7. TÜRKİYE

3.7.1. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

Resim 65. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

Anadolu Üniversitesinin temelini, 1958 yılında kurulan Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi oluşturur. 1982 yılında Anadolu Üniversitesine dönüşen kurum, kısa zamanda yalnızca ülkemizin değil, dünyanın en büyük üniversiteleri arasında çağdaş, dinamik ve yenilikçi bir üniversite olarak yerini almıştır.

Bir bilim ve kültür merkezi aynı zamanda da bir gençlik kenti olarak nitelenen Eskişehir'in merkezinde yer alan ve ana kampüs niteliğinde olan, Yunus Emre Kampüsü'nde fakülte ve yüksekokulların bazılarıyla idari birimler ve sosyal tesislerin önemli bir kısmı yer almaktadır.

Anadolu Üniversitesi, üçü uzaktan öğretim sistemi uygulayan 12 fakültesi, 6 yüksekokulu, 1 Devlet Konservatuarı,3 meslek yüksekokulu, 9 enstitüsü, 23 araştırma ve uygulama merkezi ile 15 araştırma-geliştirme-uygulama birimiyle evrensel üniversite değerlerine sahip Türk Yüksek Öğretiminde ilklere imza atmış bir üniversitedir.

Bu ilklerin başında, uzaktan öğretim sistemini hayata geçirmenin başarısı gelmektedir. Bugün uzaktan öğretim yapan üç fakültenin toplam öğrenci sayısı 1 milyonun üstündedir. Bu sistemin geliştirilmesinde gösterilen başarı, birçok ülke tarafından örnek alınmaktadır.

Anadolu Üniversitesi, en son teknolojik olanaklarla donatılmış bölümlerinde, her biri alanında en iyisi olmak için çalışan ve tüm zamanını öğrencileriyle paylaşan geniş öğretim kadrosuyla öğrencilerini, yaratıcı ve dinamik eğitim ortamları içinde geleceğin en iyileri olarak hazırlamak için çalışmaktadır.

Güzel Sanatlar Fakültesi, 1983 yılında kuruldu. 1985-1986 Eğitim-öğretim yılında Grafik ve Seramik bölümlerine öğrenci alarak öğretime başladı. Yüksekokul, 1992 yılında Güzel Sanatlar Fakültesine dönüştürüldü. Baskı Sanatları, Cam, Çizgi Film (Animasyon), Grafik, Heykel, İç Mimarlık, Resim, Seramik ve Temel Eğitim (Bu bölüm, servis hizmeti vermekte olup öğrenci

almamaktadır.) olmak üzere dokuz bölümü vardır. Fakülte, çağdaş eğitim ve öğretimin sürdürülebilmesi için yetkin bir akademik kadroya ve çağa uyum sağlayan teknolojik alt yapıya sahiptir. Ayrıca bir yıllık İngilizce Hazırlık Eğitimi verilmektedir. Yaratıcılık, estetik, çağdaş teknoloji kullanımı ve işlevsel üretim ilkelerine dayanan eğitim-öğretim sonucunda, öğrencilerin yaratıcılıkları geliştirilerek, alanlarında güçlü bir sanatçı olma ayrıcalığı, tasarımcı kişilik, bilimsel düşünme ve üretme alışkanlıkları kazandırılması amaçlanmaktadır. Mezunlar aldıkları eğitim ile sanatçı ve tasarımcı kişilikleriyle istedikleri alanda çalışabilecekleri gibi, formasyon kazanmaları durumunda öğretmenlik de yapabilirler.

3.7.1.1.Eskişehir Uluslar Arası Pişmiş Toprak Çalıştayı

2002 Yılından bu yana her yıl yaz aylarında Tepebaşı Belediyesi'nin desteği ile düzenlenen Eskişehir Pişmiş Toprak Çalıştayı'nın amacı tuğla ve kiremidin tarihsel süreç içinde geçmişten bugüne insan yaşamındaki önemini de göz önünde bulundurarak, bir bakıma kentin "gizli kalmış kimliğini" yaşatmaktır. Bu çalıştaylar, geleneksel pişmiş toprak üretiminin ve sanayisinin gelişimine katkıda bulunup, seramik sanatının gelişmesi ve kent kimliğine farklı boyutlarda katkılar sağlaması açısından önemlidir. Çalıştaya Tepebaşı Belediyesi'nin yanı sıra T.C. Kültür Bakanlığı, Eskişehir Valiliği, Büyükşehir Belediyesi, Anadolu ve Osmangazi Üniversiteleri, Kılıçoğlu ve Başak Kiremit kuruluşlarının ortaklığı ve sponsorların desteği de söz konusudur. 1,2 ve 3. Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumlarında ulusal ve uluslar arası sanatçıların yaptıkları eserler Anadolu Üniversitesi karşısındaki Uluslar arası Pişmiş Toprak Heykel Parkı'nda

sergilenmektedir. Bu çalıştayların ilkinde sunulan 28, ikincisinde yer alan 52 ve üçüncüsünde yer alan 67 bildiri ayrı ayrı kitap haline getirildi.

Çalıştay etkinliklerinin gerçekleştirildiği ve bugün üretimden çekilmiş durumdaki eski Kurt kiremit fabrikası, kentin " Sanayi Tarihi" olarak koruma altında tutulmaktadır. Fabrikanın tonozlu binası içindeki fırınlarda açılan sergileri ve konserleri, toprak kaplarda yemek ve tatlı yarışmaları, her 3 sempozyumda da on binlerce kişi tarafından ziyaret edildi. İlk iki sempozyum kapsamında ayrıca Eskişehir'in Mihalıççık ilçesine bağlı Sorkun Köyü ile Bilecik inlin Pazaryeri ilçesine bağlı Kınık Köyü'nden gelen ve uzun yıllardır Pişmiş Toprağı bir el sanatı olarak yaşatan üreticiler topraktan yaptıkları çeşitli ürünleri sergileyip satma fırsatı buldular.

Resim 66. David Binns çalıştay eseri

Çalıştayda, Pişmiş Toprak hammaddeleri ve hazırlanması, Üretim süreci ve makineler, Kalite ve Pazar problemleri, Arkeolojik buluntu olarak pişmiş

toprak eserler, Pişmiş Toprağın sanatsal ve endüstriyel tasarımdaki yeri, Pişmiş Toprağın farklı malzemelerle sanat ve tasarımdaki kullanımı, Pişmiş Toprak ve Ekoloji, Pişmiş Toprak ve Geleneksel çömlekçilik, Pişmiş Toprak ve mimari, Pişmiş Toprak ve bahçe düzenlemeleri, Pişmiş Toprak ve çevre ilişkisi gibi ana başlıklarda çalışmalar yapılmıştır.

3.7.1.2. Uluslararası Sırüstü Resimler Çalıştayı 2009

Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü 29 Haziran-10 Temmuz 2009 tarihleri arasında, G.S.F. Dekanı; Prof. Zehra ÇOBANLI, Seramik Bölüm Başkanı; Prof. S. Sibel SEVİM, Seramik Bölüm Başkan Yardımcısı; Yard. Doç. Ezgi HAKAN, Doç. Emel ŞÖLENAY, Doç. Soner GENÇ, Yrd. Doç. Saadettin AYGÜN, Yrd. Doç. Cemalettin SEVİM, Öğr. Grv. Özgür KAPTAN, Öğr. Grv. Hasan BAŞKIRKAN, ve Arş. Gör. Duygu KAHRAMAN'dan oluşan Düzenleme Kurulu tarafından “Uluslararası Sırüstü Resimler Çalıştayı 2009”u düzenledi.

Resim 67. Magdelene ODUNDO'nun çalıştayı

Gerek yurt içi gerekse yurt dışında serbest çalışan veya üniversitelerde eğitim veren seramik sanatçıları, öğretim elemanları ve bölüm öğrencileri bir araya gelerek, hem tanışma fırsatı buldular hem de kültürlerarası bir dostluk köprüsü kurulmasına destek oldular.

Resim 68. Okutman Clare TWOMEY'in çalıştayı

Çalıştay kapsamında katılımcılar belirlenen seramik formlar üzerine kendi sanatsal tarzlarını ve tekniklerini yansıtacak biçimde sır üstü resimsel çalışmalar yaptılar. Ayrıca çalıştay süresince sanatçılar, kendi çalışmalarını, yaşamlarını, ülkelerini ve bağlı buldukları kurumları tanıtan sunumlar gerçekleştirdiler.

Resim 69. Sagar Pişirim Çalıştay

Küba'dan Martha Jimenez, Polonya'dan Prof. Krzysztof Rozpondek, Prof. Katarzyna Koczynska Kielan, Prof. Lidia Kupczynska-Jankowiak, Brezilya'dan Rosana Bortolin, Betania Silveira, Danisio Silva, Luiza Christ, Avusturalya'dan Silvia Stansfield, Merrilyn Stock, Letonya'dan Inese Brants, Inese Margevica, Iveta Aigare, Hollanda'dan Marjolijn Erdtsieck, Avusturya'dan Petra Lutnyk,

Berchold Sabine, Danimarka'dan Hele Lund-Hansen, Bahreyn'den Mohsin Al-Taitoon, İngiltere'den Keiko Harada, Maria Alvarez Echenique, Katar'dan Ahmed Yousif Al Haddad, Meksika'dan Guadalupe Gonzalez Camargo ve Türkiye'den Prof. Zehra Çobanlı, Prof. S. Sibel Sevim, Doç. Soner Genç, Ayşe Güler, Ayşe Balyemez katılımıyla “Farklı Kültürlerin Yansıması” adı altında ortak bir seramik duvar panosu çalışması gerçekleştirdiler.

Resim 70. Sagar Pişirim Çalıştay

Üretilen eserler, Anadolu Üniversitesi Kütüphane Sergi Salonu'nda gerçekleştirilen bir sergiyle sanatseverlere sunuldu.

3.7.2.AVANOS

3.7.2.1. Uluslar arası Avanos Seramik alıştayı

Resim 71. Avanos Seramik alıştayı

alıştay, lkemizde Hititlerden günümüze hiç kesintiye uğramadan çömlek yapılan tek yer olan Avanos'ta gerçekleştirilmiştir. Nevşehir iline bağlı 30 bin nüfuslu bir ile olan Avanos Kapadokya bölgesinin turistik donanımı sayesinde konaklama, ulaşım, sağlık ve güvenlik açılarından sorunsuz bir organizasyon hazırlama fırsatı sağlamaktadır. Yılda 2 milyona yakın turisti ağırlayan Kapadokya Bölgesi hem kültür hem de kongre turizmi konusundaki geniş kapasitesi ve tecrübesiyle bu çalıştaya ev sahipliği yapma konusunda yetkin bir bölgedir.

Resim 72. Zafer Baykal eseri

Avanos, Kızılırmak'ın milyonlarca yıl akarak zengin ve kaliteli kil tanelerini özenle biriktirdiği Anadolu'nun en önemli seramik bölgesidir. Seramik, geçmişte kili Kızılırmak'tan elleriyle öğüterek toplayan ve işleyen Avanos halkının halen önde gelen iş alanlarından biridir.

Resim 73. Odun fırını

Ancak, Kapadokya'nın geleneksel halk sanatlarından olan seramikçiliğin yeniden keşfedilmeye ihtiyacı vardır. Günümüzde İznik'e öykünen Kapadokya seramiği kendi kimliği ve özüne yabancılaşırken, teknik gelişime ve değişen zevklere de ayak uyduramamıştır. Uluslararası Uygulamalı Seramik Çalıştayları, işte bu soruna çözüm bulmak, yerli üretimcileri uluslararası teknikler ve tasarımcılarla tanıştırmak üzere düzenlenmektedir.

Resim 74. Kaan Canduran eseri

Resim 75. Khaled Sirag eseri

Ekim 2009 yılında Uluslararası Avanos Uygulamalı Seramik Çalıştayı, Japon Nobarigama - Anagama Fırını Çalıştayı ile birlikte İlke Eğitim ve Sağlık Vakfı Kapadokya Meslek Yüksekokulu tarafından Başbakanlık Tanıtma Fonu Başkanlığı'nın katkılarıyla düzenlenen çalıştayda Japonya'dan gelen ustalar da klasik Japon Anagama ve Nobarigama fırınlarını inşa ederek ve kendi sırlama tekniklerini yerli sanatçılarla paylaşmışlardır. Çalıştaya katılan seramik sanatçıları, bu fırınlarda, özgün sır ve form çalışmalarını yapma fırsatı bulmuşlardır. Bu çalıştaya Japonya'dan Ayako TUTUMİ, Mari NARUİSHİ, Norinao MATSUYAMA, Seiji KOBAYASHİ, Yoshiyuki İTO, Türkiye'den Abdullah Erhan Özer, Burcu Öztürk KARABEY, Erdoğan GÜLEÇ, Eser Keçeci PARALİK, Güngör GÜNER, İbrahim SEĞMEN, Kaan CANDURAN, Mustafa TUNÇALP, Mürşit Cemal ÖZCAN, Sevim ÇİZER katılmıştır.

3.7.3. Çanakkale Seramik Fabrikası

Resim 76. Çanakkale Seramik Fabrikası

1956 Genç Sanayici İbrahim Bodur, Türkiye'de ilk kez gerçekleştirilecek seramik üretimi için makineleri getirmek üzere Çekoslovak Technoeksport firmasıyla anlaşma imzalayarak 1957'de Türkiye'nin ilk seramik fabrikası olan Çanakkale Seramik'i açtı. Çanakkale Seramik ilk halka açık şirket olarak kurularak, bu yatırımla Türkiye'de devlet, müteşebbis ve halkı ilk kez bir araya getirdi. 1959'da ilk yerli fayans üretimini gerçekleştiren Çanakkale Seramik, Türkiye'de Seramik Sektörü'nün de temelini attı. 1965 Bütçesinden AR-GE için pay ayıran ilk şirket olan Çanakkale Seramik, bünyesinde yetiştirildiği mühendis ve işçilerin katkıları ile makine teçhizat ve fırın üretimini de kendisi yapan ilk şirket oldu. 1969 Kaleporselen kuruldu ve Türkiye'nin ilk uluslararası standartlarda elektrik malzemesi üretimine başlandı. Çanakkale Seramik içinde yer alan mekanik atölye yıllardan sonra rüşünü ispatlayarak, Kalekalıp ismiyle Kale Grubu'nun yeni üyesi olan bu kuruluş Türkiye'de ilk seramik ve kalıp imalatını gerçekleştirdi. 1970 Türkiye'de ilk kez dış cephe sıvası üreten Kaleterasit kuruldu. Kaleterasit ürüne adını veren diğer bir Kale Grubu markası oldu.

1972 Ana kuruluşu için "Çanakkale" adını ve simgesini seçen İbrahim Bodur, bu kez de soyadını, "Kale gibi sağlam" kavramına katarak, Çanakkale Seramik'in 15. kuruluş yıldönümünde Kalebodur'un temelini attı. Türkiye'nin ilk seramik yer karosu üreticisi olan Kalebodur, Türkiye'de ürün adı haline geldi. Türkiye'nin ilk seramik yapıştırıcısı üretimini gerçekleştiren Kalekim kuruldu. Kalekim Türkiye'de ürüne adı veren ürünler üreten şirketler arasına katıldı. 1990 Kale Grubu'nun seramik üretimine vasıflı hammadde sağlamak üzere Kalemaden kuruldu.

3.7.3.1. Çanakkale Seramik Çalıştayı

Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Cam Bölümü ve Suna Kırac Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü'nün işbirliği ile Nisan ayında "Çanakkale Seramikleri" başlıklı kolokyum, çalıştay ve sergi etkinliği düzenlendi. Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik-Cam Bölümü'nde gerçekleştirilen, sanat tarihi ve seramik alanından on akademisyenin katıldığı etkinlikte Prof. Dr. Gönül Öney, "Dünden Bugüne Çanakkale Seramikleri Araştırmaları", Prof. Dr. Katherina Kore "The Spreading of The Çanakkale Ceramics Throughout The Aegean Islands", Prof. Sevim Çizer "Batı Anadolu Çömlekçiliğinin Ege Adaları'ndaki Uzantıları", Yrd. Doç. Dr. Lale Döğür "İzmir Agorası Kazılarında Çanakkale Seramikleri ve Diğer Talep Noktaları", Prof.Zehra Çobanlı "Çanakkale Seramiklerinde Süsleme Öğeleri", Tülay Uğuzman "Halk Kültürünü Koruma, Yaşatma, Geleceğe Aktarma Konusunda Somut Bir Adım adlı bildirileri sundular.

3.7.3.2.Uluslar arası Uygulamalı Seramik Çalıştayı

Sanayide 50'inci Yıl, Seramikte 45'inci Yıl Etkinlikleri çerçevesinde Yurt içinden ve yurt dışında çalıştaya katılan 20 ünlü seramik sanatçısının eserleri Dr. İbrahim Bodur Seramik Müzesi'nde sergileniyor. Çalıştaya yurt dışından Sergio Gurioli (İtalya) , Ulla Viotti (İsveç) Vaclav Serac (Çek Cum.) , Jindra Vicova (Çek Cum.), İvica Vidrova (Slovakya), Ilya Holesovsky (Slovakya) ,Anna Horvathova (Slovakya),Waltraut Gschiel (Avusturya) , Peteris Martinsons (Letonya), Prof.türker Özdoğan (Amerika) , Mohie Eldeen

Resim 77. Peteris Martinsons eseri

Resim 78. Waltraut Gschiel eseri

Hussein (Mısır) gibi ünlü sanatçıların yanı sıra yurt içinden Prof. Hamiye Çolakoğlu, Prof. Güngör Güner, Prof. Sevim Çizer, Mustafa Tunçalp, Lerzan Özer Yeltan, Erol Sazcı, Hüseyin Özçelik, Saadettin Aygün, Füsun Çövenoğlu gibi isimlerin yapıtlarının yer aldığı sergide 90'ın üzerinde eser bulunuyor.

Etkinlik süresince Kaleseramik Fabrikaları'nın kuruluşundan bu yana derlenen ilginç fotoğraflardan oluşan 45 yılın fotoğraflarla öyküsünün anlatıldığı fotoğraf sergisi Kaleseramik Fabrikaları Ürün Salonu'nda sergilendi.

3.7.4. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

Resim 79. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 1975 yılında Ege Üniversitesi'ne bağlı olarak kuruldu ve ülkemizin ilk Güzel Sanatlar Fakültesi olma kıvancını ve sorumluluğunu yüklenmiş oldu.

Güzel Sanatlar Fakültesi, sanat eğitimini tek bir çatı altında toplayacak farklı bir yapılanma modeli içinde biçimlendirilmesi amacıyla öğrencilerin akademi ya da konservatuar geleneğinde olduğu gibi tek ustanın sınıfında onun yeni bir modeli olarak yetişmesi yerine; nesnel bakış açısı, özgün dünya görüşü ve sanatçı kimliğini bölüm sistemi içinde değişik sınıflarda değişik öğretim üyeleriyle çalışarak geliştirme fırsatı sağlanmasının daha doğru bir yaklaşım olacağı düşüncesiyle sanatsal beceriler geliştirilirken kuramsal birikimin de oluşturulabileceği bir eğitim olanağı sağlama amacıyla fakülte, başka ülkelerde ayrı okullarda sürdürülen sanat dalları ve eğitim yöntemlerini tek bir çatı altında toplayan heterojen bir yapıyla kuruldu. Başlangıçta Mimarlık, Kent Planlama, Tarihi Çevre Koruma ve Peyzaj Mimarlığı alanlarını kapsayan Çevre Tasarımı Bölümü, Resim, Heykel, Grafik alanlarını içeren Görsel Sanatlar Bölümü, Müzik, Bale, Tiyatro, Sinema ve Televizyon alanlarını eğitimi içeren Gösteri ve Ses Sanatları Bölümü ile açılan fakülte 1975-76 öğretim yılında ağırlıklı olarak Mimarlık eğitimi yapmış; 1976-77 döneminde fakülteye yeni katılan öğretim elemanları ile Tiyatro, Sinema-TV, Müzikoloji ve Tekstil Tasarımı alanlarına da öğrenci alınarak yapı genişletilmiştir. 1981 yılında Türk Yükseköğretim Sistemi'nin yeniden biçimlendirilmesi aşamasında Ege Üniversitesi'nden ayrılarak Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlanan fakülteden ayrılan Çevre Tasarımı Bölümü ve yeni açılan bölümlerle Resim, Heykel, Grafik, Seramik-Cam, Tekstil Tasarımı (Baskı, Dokuma, Moda Aksesuar, Moda Giyim), Geleneksel Türk El Sanatları (Halı Kilim Eski Kumaş Desenleri, Çini ve Çini Onarımları, Tezhip, Hat), Sahne Sanatları (Oyunculuk, Dramatik Yazarlık, Sahne Tasarımı), Sinema-TV, Fotoğraf ve Müzik Bilimleri eğitiminin aynı çatı altında yapıldığı özgün bir eğitim kurumu haline gelmiştir. Bu model, ülkemizde 1981

yılından sonra açılmaya başlayan pek çok Güzel Sanatlar Fakültesi için de bir prototip olmuştur.

Güzel Sanatlar Fakültesi İzmir’de yaşayan az sayıda akademisyen ve sanatçı ile, kurulu düzenlerini İzmir’e naklederek kariyerlerinde özveride bulunmaktan çekinmeyen sanatçı ve akademisyenlerle yola çıktı.

Kuruluş yıllarında karşı karşıya gelinen ikinci güçlü Güzel Sanatlar Fakültesi’nin Ege Üniversitesi bünyesinde aynı dönemde yasaları çıkan ve eğitime açılan yedi fakülte içinde olmasından kaynaklanıyordu. Yapılan ve yapılması istenen sanat eğitimi özelliği gereği önemli ölçüde araç, gereç ve mekan düzenleme giderlerini gerektiriyordu. Her biri diğerinden çok farklı özellikleri olan sanat dallarını bir araya getiren Güzel Sanatlar Fakültesi bölümlerinin gereksinimlerinin karşılanması ve çağdaş eğitimin gerektirdiği düzeyin korunması zaman içinde sağlanabilen olanaklar çerçevesinde gerçekleştirilebilmiştir. Kuruluş aşamasında öğretim üyelerinin gösterdiği büyük özveriler bugün çeyrek yüzyılı aşan eğitim geleneğine sahip Güzel Sanatlar Fakültesi’nin en güçlü temellerini oluşturur.

Güzel Sanatlar Fakültesi’nin bugün tüm idari ve akademik birimlerini barındırmakta olan bina kompleksinin inşaatına 1988’de başlanmış, tamamlanan bloklarda 1993 yılından başlayarak eğitim öğretime geçilmiştir. Güzel Sanatlar Fakültesi 1998 yılından bu yana Narlıdere’de bulunan modern eğitim mekanlarında çalışmalarını sürdürmektedir.

Fakülte, 1981 yılından bu yana 2500'ün üzerinde mezun vermiştir. Ulusal ve uluslar arası değerlendirmelerde ödül kazanmış yapıtlara imza atan bu sanatçılar yanında kendi bünyesinden yetişen ve akademik kadronun her düzeyinde görev yapan öğretim üye ve yardımcılarıyla; düzenlediği bilimsel ve sanatsal etkinliklerle, yayınlarıyla, öğretim kadrosu ve öğrencilerinin ulusal ve uluslar arası başarılarıyla kıvanç duymakta ve temel görevi olan ürünleriyle gelecekte daha güzel bir yaşamı gerçekleştirecek genç sanatçıların eğitimine devam etmektedir.

3.7.4.1.İzmir Uluslararası Lüster Çalıştayı

Resim 80. Lüster çalıştayı

Dokuz Eylül Üniversitesi Batı Anadolu Seramik Uygulama ve Araştırma Merkezi (Ba-ser) tarafından, 16-27 Eylül 2010 tarihleri arasında Dokuz Eylül Üniversitesi'nin Seferihisar Sosyal Tesislerinde düzenlenen Uluslar arası Lüster Çalıştayı, Lüster konusunda uzman ulusal ve uluslar arası 10 sanatçıyı bir araya getirdi. Çalıştayın son üç gününde, sanatçı, teknoloji ve sanat tarihçilerinin katıldığı bir Kolokyum, seramikçi ve öğrencilere açık bir "Lüster Uygulama Atölyesi" ve Piccolpasso'nun tarif ettiği lüster fırınında, deneysel lüster pişirimi gerçekleştirildi. Çalıştay, 27 Eylül 2010 tarihinde İzmir Resim ve Heykel Müzesi'nde açılan sergiyle son buldu. Bu sergide çalıştay süresince üretilmiş lüster çalışmaları sergilendi.

Resim 81. Lüster çalıştayından bir eser

3.7.4.2.“Karacasu Toprağı’ndan Terra Sigillata” alıştayı

Resim 82. Tulla Elieson

Dokuz Eylöl Üniöersitesi, Güzel Sanatlar Faköltesi, Seramik Bölümü tarafından ilki 1997 yılında düzenlenen Uluslararası Seramik alıştayı ve Kolokiyumu, Eylöl ayında “Karacasu Toprağı’n dan Terra Sigillata” adı altında ünöersitenin Seferihisar Payamlı’da ki eğitim ve dinlenme tesislerinde gerçekleştirildi. Dokuz Eylöl Üniöersitesi, Seramik Bölümü ‘nün düzenlediği Karacasu Geliştirme ve Eğitim Vakfı’nın desteklediği alıştaya, Norveç’ten Tulla Elieson, ABD’den Chuc Wissinger, Vince Pitelka, Fransa’dan Elisabeth le Rétif, Yunanistan’dan Maro Kerasioti, Slovakya’dan Ivica Vidrova, Israil’den Rina Kimche, Törkiye’den Güngör Güner, Sevim izer, Füsün övenoglu, Temel Köseleler katıldı.

Resim 83. Sevim Çizer

Atölyede malzeme olarak, Karacasu çömlekçi çamuru ve yine bu çamurdan üretilmiş Terra Sigillata antik zinter astarı, şamotlu çamur, porselen çamuru sağlanmıştı. Pişirim ise, elektrikli, gazlı, odun yakıtlı fırınlarda yapıldı. Sanatçıların eserleri çoklukla odun fırınında, geleneksel üç basamaklı pişirim yöntemi ile pişirildi. Çalışmalar sürerken, Aydın Karacasu'ya ve Afrodisyas Antik Kenti'ne gezi yapıldı. Sanatçılar orada Karacasu Vakfı tarafından ağırlandı. Düzenlenen kolokyuma ise çalıştayın sanatçısı katılımcılar dışında, Terra Sigillata konusunda uzman arkeolog ve akademisyenler de katıldı. Antik Zinter Astarın hem tarihsel geçmişteki kullanımını hem de çağdaş uygulamalardaki yeri ile sunumlar gerçekleştirildi ve örnekler verildi. Böylece bu etkinlikte Terra Sigillata başlığı altında sanat ve bilimin buluşması gerçekleştirildi.

Resim 84. Uluslararası Seramik Sempozyumu ve Kolokyumundan Karma görüntüler

3.7.5. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

Resim 85. Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi

Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, 1983 yılında kurulmuş ve 1983-84 eğitim-öğretim yılında Resim, Heykel Bölümleri ile Uygulamalı Sanatlar Bölümünün Grafik, Seramik ve Cam Anasana Dallarında eğitim ve öğretime başlamıştır. Fakülte'nin amacı ulusal ve uluslararası düzeyde yüksek bir eğitim kalitesine ulaşmak ve bu alanda öncü bir kuruluş olmayı hedeflemiştir. Fakülteyi kültürel ve sanatsal alanda bir çekim merkezi haline getirmek ve bu doğrultuda eğitim ve öğretim kalitesini, günümüz sanat değerleri ve teknolojisi göz önünde bulundurarak yükseltmek olmuştur.

3.7.5.1.Kağıt Fırın Çalıştayı

Resim 86. Kağıt Fırın Çalıştayı'ndan toplu görüntü

Kağıt Fırın Çalıştayı, Hacettepe Üniversitesi'nin kuruluşunun 40.yılı, Güzel Sanatlar Fakültesi'nin kuruluşunun 25. yılı nedeniyle Seramik Bölümü etkinliği olarak, H. Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi Öğr. Gör. Mutlu Başkaya'nın önderliğinde gerçekleştirildi.

Çalıştaya serbest sanatçıların yanında Hacettepe, ODTÜ, Mimar Sinan, Marmara, Dokuz Eylül, Gazi, Anadolu, Kocaeli, 19 Mayıs, Erciyes Üniversiteleri Güzel Sanatlar Fakülteleri'nin Seramik, Heykel, Resim, İç Mimari ve Grafik Bölümleri'ndeki bazı öğretim elemanları ve öğrencilerinden oluşan 100 kişi katıldı.

Resim 87. Atilla Kılıç eseri

Mutlu Başkaya, bu tekniği ilk kez 1994 yılında, İtalya’da GIOELA SUARDI’nin atölyesinde Yugoslav Sanatçı BIZJAK ZVONKO önderliğinde yapılan Kâğıt Fırın Çalıştayı’nda öğrendiğini ama bu fırının daha farklı bir yöntemle yapıldığını ve boyutun daha küçük olduğunu belirtti. Kâğıt Fırın’ın orijinini, Amerikan yerlilerinin kullandığı seramik fırınlarına dayandırılabilceği gibi, M.Ö. 2000 başlarında demir üretiminde kullanılan Renn fırınlarına olan benzerliğine de dayandırmak mümkündür.

Dünyada birçok seramik sanatçısının bir araya gelip özgün fırın formlarının oluşturdukları çalıştaylar düzenlenmektedir. Bu çalıştayda Türk seramik sanatçıları, öğrenciler ve diğer sanat dallarından sanatçılar ile buluşarak farklı biçimlerde fırınlar inşa ederek önceden hazırladıkları seramikleri de bu fırınlarda 900 C’de pişirdiler. Başkaya bu fırınlarda öğrencilerin hazırladıkları kağıt fırının ön hazırlığının yaklaşık bir ay sürdüğünü belirtti. Fırın yapımında kullanılan Kınık kilini önce toz haline getirip daha sonra su ve kağıt ile karıştırarak hazırladılar. Çalıştay günü mazgalların üzerine odunla kapatılmış

seramikler konularak, üzerlerine kağıt katkılı kili sıvayıp konik biçimli kafes teli yerleştirildi. Son olarak da balçığa daldırılan gazete kağıtları beş katman oluşturacak şekilde üst üste konarak hazırlıklar tamamlandı.

Resim 88. Özge Çınar eseri

Bu çalıştayda ki amaç seramik pişirmekten çok, elbirliği ile fırın inşa etmek ve inşa edilen bu fırının ateşini bir araya gelen sanatçıların ve sanatçı adaylarının izleyerek, on iki saatlik pişirimin sonunda bu deneyimin etkisini paylaşmaktı.

3.7.6.Eczacıbaşı Vitra Seramik Sanat Atölyesi

Resim 89. Vitra Seramik Sanat Atölyesi, 1957

Seramik sanatına yeni yapıtlar kazandırmayı ve bu yapıtları topluma aktarmayı amaçlayan Vitra Seramik Sanat Atölyesi, 1957 yılında Dr. Nejat F. Eczacıbaşı'nın önderliğinde kuruldu.

O tarihten günümüze, pek çok genç seramik sanatçısına kapılarını açan Vitra Seramik Sanat Atölyesi, Alev Ebüzziya, Candeğer Furtun, Nasip İyem, Füreyya Koral, Atilla Galatalı gibi Türk seramiğinin en önemli ustalarını da kendi bünyesine ağırladı. 2002 tarihinde Uluslararası Seramik Akademisi üyeliğine kabul edilen Vitra Seramik Sanat Atölyesi, periyodik sergiler, çalıştaylar, dia gösterileri ve konferanslarla seramiğe gönül veren sanatçıları ve sanatseverleri buluşturuyor.

Vitra Seramik Sanat Atölyesi, bir yandan, her yıl düzenlediği “Kişisel İzler” başlıklı sergilerde seramik sanatçılarının son dönem yapıtlarını bir araya getirirken, bir yandan da seramiğin diğer disiplinlerle ilişkisini güçlendirmek ve seramik sanatına farklı bakış açıları kazandırmak amacıyla projeler üretiyor. Bu

amaç doğrultusunda, 2000 yılında bir grup ressamla çalışarak “Tuvalden Toprağa” sergisini gerçekleştiren atölye, 2003 yılında seramiği karikatürle buluşturan “Çizgi Kahramanlar Sokakta” sergisine imza atmıştı.

Türkiye'nin lider seramik üreticisi olarak kuruluşundan bu yana seramik sanatını desteklemeyi görev kabul eden Vitra, seramik sanatçıları için, sanatlarını özgürce ifade edebilecekleri malzeme, ekipman ve çalışma ortamı sunmuştur. Ülkemiz sanatına yeni yapıtlar kazandırmak hedefiyle genç yeteneklere fırsatlar sağlayan Vitra Seramik Sanat atölyesi, seramik sanatımıza yeni isimler kazandırmaya özen göstermektedir. Ulusal ve uluslararası, farklı deneyimlere sahip her yaştan sanatçıyı bir araya getirmeye çalışan bir paylaşım ortamı olarak varlığını sürdüren Vitra Seramik Sanat Atölyesi'nin temel amacı sergiler ve çeşitli etkinlikler düzenleyerek, kültür ve sanat alanlarında zenginleşmemize katkıda bulunmaktır.

Resim 90. İnci Aral

3.7.6.1.Türk- Yunan Seramik Çalıştayı

4. Türk-Yunan Seramik Sempozyumu Vitra Seramik Sanat Atölyesi'nde gerçekleştirildi.

İlk kez 1998 yılında Midilli adasında başlayan ve her yıl dönüşümlü olarak Ege'nin iki yakasında gerçekleştirilen “Türk-Yunan Seramik Sempozyumu” bu yıl Eczacıbaşı Vitra Seramik Sanat Atölyesi'nde, iki ülkeden seramik sanatçıları ağırladı.

İnsanoğlunun yeryüzündeki serüvenine başlangıcından bugüne, ritüeller den günlük yaşama pek çok alanda karşımıza çıkarak eşlik eden seramik, bu kez Ege'nin iki yakasındaki sanatçıların yapıtlarında dostluk ve barış mesajlarına dönüştü. Yunanlı ve Türk sanatçıları, 10-21 Eylül 2001 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirilen “4. Türk-Yunan Seramik Sempozyumu”nda iki ülke arasında sanat yoluyla dostluk köprüsü kurmak amacıyla bir araya geldi.

İstanbul'da gerçekleştirilen buluşma, seramik sanatının geçmişi ve bugünü arasında köprü kurmak ve iki ülke arasındaki dostluk bağlarını sanat yoluyla güçlendirmeyi amaçlıyordu. Sempozyuma Yunanistan'dan Chrisa Ahimastu, Lily Bakoyannis, Maria Karakatsani, Kostas Karakitsos, Perikles Kontoninas, Maro Kerasotti, Vera Siaterli, Nikos Sklavenitis ile Christos Tsimpourlas ve Maria Vlandi katıldı.

Sempozyumun Türk sanatçıları ise, Mutlu Başkaya, Zerrin E. Bilir, Ferhan T. Erder, Reyhan Gürses, Ayfer Kalsın, Meltem Kaya, Tüzüm Kızılcın, Ayşegül Türedi Özen ve Ayla Yüce Tuncer'den oluşuyordu.

Resim 91. Reyhan Gürses eseri

10-21 Eylül tarihleri arasında Eczacıbaşı Vitra Seramik Sanat Atölyesi'nde bir dizi atölye çalışması gerçekleştirilen sanatçılar, çalışmalarında ağırlıklı olarak, eski bir Japon seramik pişirme tekniği olan “Raku” yu uyguluyor. “Türk-Yunan Seramik Sempozyumu”nda üretilen yapıtlar, 19 Eylül-8 Ekim tarihleri arasında, Beyoğlu Garanti Sanat Galerisi'nde açılacak sergi ile 3 hafta boyunca sanatseverlerle buluştu.

Resim 92. Zerrin Bilir eseri

Resim 93. Zerrin Bilir eseri

Resim 94. Maro Kerasotti eseri

Resim 95. H. Mutlu Başkaya eseri

Türk - Yunan Seramik Sempozyumu'nun bu yılki katılımcıları, Chrise Ahimastu, Lily Bakoyannis, Mutlu Başkaya, Zerrin E. Bilir, Ferhan T. Erder, Reyhan Gürses, Maria Karakatsani, Kostas Karakitsos, Ayfer Kalsın, Perikles Kontoninas, Meltem Kaya, Maro Kerasotti, Tüzüm Kızılcın, Ayşegül Türedi Özen, Vera Siaterli, Ayla Yüce Tuncer, Christos Tsimpourlas ve Maria Vlandi.

Resim 96. Kostas Karakitsos eseri

SONUÇ

Binlerce yıl önce ilk olarak Anadolu'da, daha sonraları birçok coğrafyada farklı zamanlarda, insanoğlu suyu, toprağı ve ateşi kullanarak seramiği üretmiştir. Başlangıçta basit ev ve av eşyalarının yapımı için, kilin yüksek ısıda pişirilmesiyle elde edilen seramik, daha sonra süs eşyası, dinsel törenlerde kullanılan çalgı veya heykelcikler, takı olarak da tasarlanmaya başlamıştır. Anadolu'da 8000 yıl önce başlayan bu yaratıcılık serüveni, çeşitli biçimlerde günümüze kadar sürmüş ve bugün anladığımız anlamdaki seramik sanatını doğurmuştur.

Geçmişte yaşamış uygarlıkların yaşam tarzları ve kültürleri hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlayan seramik buluntular, seramiğin uzun yıllar bozulmadan kalabilen bir malzeme olduğunun da ipuçlarını vermiştir. Bugünün modern sanatçıları ve sanatçı adayları için de seramik önemli bir malzeme olmuştur.

Birçok sanat dalında ve bilgi paylaşım gruplarında olduğu gibi çalıştaylar, seramik sanatı içinde önemli bir etkinliktir. Aynı meslek yada ilgi alanı gruplarından bir araya gelen insanların etkin katılımına dayalı bir çalışma olanağı olan çalıştaylar, kişilerin alanında gelişimleri için önemli bir yere sahip olmuştur. Ülkemizde ve Avrupa'da büyük ilgi görmüş çalıştaylara baktığımızda sanatçıların bu tarz etkinliklere ihtiyaç duyduklarını gözlemliyoruz. Öyle ki bu rağbet çalıştayların gelenekselleşmesine de yol açmıştır. Katılımcılar bir yandan özgün çalışmalarını yürütüp eserlerini sergileme olanağı bulabilmekte, diğer yandan da başkalarının deneyim ve birikimlerinden faydalanabilmektedir.

Ülkemizde ve Avrupa’da düzenlenen çalıştaylara bakıldığında bir çoğu için maddi olarak birçok zorluk ve olanaksızlıklar söz konusudur. Ancak çalıştayların hem sanatçılar hem de toplum üzerindeki etkisi öyle belirgindir ki, tüm zorluklarına rağmen bu çalışmalardan vazgeçilememiştir.

Almanya gibi seramik sanatında teknoloji açısından çok gelişmiş ülkeler olmakla beraber, Baltık Ülkeleri gibi olanakları daha kısıtlı olan ülkelerde daha fazla çalıştay yapıldığını gözlemliyoruz. Almanya’nın en önemli sanat merkezleri yılda bir defa olmak üzere çalıştay düzenlemektedir.

Farklı ülkelerden katılımcıları bir araya getiren bu çalıştaylar sanatçıların ürünlerini ülkelerinin dışına taşımaları anlamında da bir imkandır. Bu buluşmalar, bu tanışmalar ve paylaşımlar sayesinde yeni çalıştaylar planlanabilmektedir. Hatta genç sanatçı adayları için düzenlenmiş değişim programlarının veya kursların yolunu da açan bir ortam olmuştur.

Çalıştayların düzenlenmesi ve devamlılığının desteklenmesi, kültürel etkileşim anlamında da, bireysel gelişim anlamında da bir büyüme ve gelişme göstermektedir.

Bu çalışmalara daha fazla devlet ve kurum desteği verilsin. Yetişen sanatçılar böylesi etkinliklerden daha fazla faydalansın ve bu çalışmalara destek olma konusunda katkıda bulunacak çalışmalarda bulunsun.

KAYNAKÇA

ASLANPA, Oktay, **Türk Sanatı**, İstanbul, Remzi Kitabevi yayınları,1984.

ARCASOY, Ateş, **Seramik Teknolojisi**, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi seramik Anasanat Dalı yayınları NO:2, Ankara,1983

ARCASOY, Ateş “**16-19.yy Avrupa Porselen Sanatı**”, Konferans, Antik Palace, İstanbul, 6-13 Aralık 2000.

BAŞEĞİT, Yücel,**Türk İslam Seramiğinin Çağdaş Seramik Sanatına Etki ve Yansımaları**, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış doktora tezi

CHARLESTON, Robert j., **World Ceramics**, London Hamlyn Publishing Group, 1981

COMMANDEUR, Ursula, **Ursula Commandeur-Keramik-Kunst**

ÇAKI,Muammer. “ **Neolitik Dönemden İlkçağa Seramiğin Kültürel Nesne Olarak İnsan Yaşamındaki Yeri**”. Anadolu Üniversitesi, Doktora Tezi, 07/09/1999

DERGİ; sanat, **Sanat Çevresi** ,Ağustos, s:25, 1999

DIE KERAMİKGRUPPE, **Grenzhausen Ihre Arbeiten Ihre Techniken**, 2010

ERENZEN, J.N., **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, İstanbul, Yapı-Endüstri Merkezi Yay., 1997, cilt:2

HÖHR-GRENZHAUSEN, **Exponate 2009**, Fachschule für Keramikgestaltung in, 2009

HÖHR-GRENZHAUSEN, **Ceramics Museum Westerwald**, 2007

ERSOY, Zerrin “Seramik Yüzeylerde Resimsel Yansımalar” **Seramik Türkiye Dergisi**, Sayı 7, İstanbul , Türk Seramik Federasyonu Yayınları, 2005,s:92-100

FEUERWERKE, **Feuerwerke-Deutsches Keramikmuseum**, Dusseldorf,2008

GOMBRICH, E.H., **Sanatın Öyküsü**, Çeviren: Bedrettin Cömert, İstanbul, Remzi Kitabevi yayınları ,1976

HAKAN,Ezgi. “**Tarih Öncesinden Günümüze Geleneksel ve Çağdaş Seramik Mozaikler**” . Anadolu Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi 12/09/2003

KATALOG, **Keramia Szimpoziium Hodmezovasarhely**, Macaristan,1998-2002

KATALOG, **Keramikseminseminare der Besonderen**, Kunst Akedemy Münster

KATALOG, **100 Evesa Gödöllői Müvésztelep**, Macaristan 2010

KATALOG, **Keramikseminseminare der Besonderen**, 2008

KORFMACHER, Maika, “**Kunst bei Cargill**”, Cargill, 2009

KERAMİK, Neuen, **Keramik Gruppe workshop 2010**, Die Keramikg
Ruppe Grenhausen

KERAMİK, Neuen, **New Ceramics the European Ceramics** ,Magazine 5/09

KERAMİK, Neuen, **Faschulen Keramik Gestaltung**, 2010

KUNSTAKADEMIE , **Konversion Von der Kürassierkaserne zur
Kunstakademie**, 2010

PANEVEZYS , **12. International Ceramics Symposium**, Panevezys, 2000

RÖPORTAJ, **Alf P.J. Kurstjens** ile Röportaj, Den Bosch – Hollanda
25 -01-2010

RÖPORTAJ, **Canan Tercan** ile röportaj , Wuppertal – Almanya, 27.01.2010

RÖPORTAJ, **Fritz Rohman** ile röportaj, Höhr – Grenzhausen – Almanya ,
21.01.2010

RÖPORTAJ, **Hans-Peter Kafiné** röportaj, Höhr – Grenzhausen – Almanya,
21.01.2010

RÖPORTAJ, **Maika Korfmacher** röportaj, Münster-Almanya, 20.01.2010

SERAMİK, "Anadolu Üniversitesinde Seramik Eğitimi" Sanat, Bilim ve Teknoloji, Türk Seramik Derneği Yayını, İstanbul, 2000

SERAMİK TÜRKİYE /Seramik Federasyonu Dergisi,"Kütahya-Maltepe Kırmızı Kilinin Stoneware Sır Bünyelerinde" Astar Sırı Olarak" kullanımı", 09/2003

SERAMİK, Çanakkale, "40.yıl Seramik Uygulamalı Sempozyumu Çanakkale Seramik" , Kale Sanat Yayınları,2005

SERAMİK, Çanakkale, "42.yıl Seramik Uygulamalı Sempozyumu Çanakkale Seramik" , Kale Sanat Yayınları,2007

SERAMİK, Çanakkale, "45.yıl Seramik Uygulamalı Sempozyumu Çanakkale Seramik" , Kale Sanat Yayınları,2010

TURANİ, Adnan, **Dünya Sanat Tarihi**, İstanbul, Remzi Kitabevi yayınları,2000

ÜNİVERSİTE, Anadolu, "3. Uluslar arası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu Bildiriler Kitabı", Tepebaşı Belediyesi

<http://www.air-vallauris.org>

<http://www.arkitera.com/>

<http://www.arspanevezys.lt/>

<http://www.cesky.porcelan.cz/>

<http://www.eczacibasi.com.tr/>

<http://www.ekwc.nl/>

<http://www.janejermynceramics.com>

<http://www.lma.lv/eng/>

<http://www.nedir.antoloji.com/>

<http://www.nuveforum.net/>

<http://www.pldturkiye.com/.../plda-atolye-calismasi-çalıştay>

http://www.serfed.com/content_files/

<http://www.sanalmuze.org/>

<http://www.turkseramik.com/>

http://www.transartists.org/air/academy_of_art_and_design_st_joost___master_fine_art.106962.html

http://urbact.eu/fileadmin/damwithcat/crea_clusters/Hodmezovasarhely_profile

<http://www.vitraseramiksanatatolyesi.org/>

RESİMLER LİSTESİ

	<u>Sayfa no.</u>
Resim 1. 8000 yıl önce Anadolu toprağından yapılmış bir eser	4
Sanat-Tarihi, http://www.definegizemi.com/	
Resim 2. Tang Dönemi'nde Çin'de yapılmış bir eser.....	6
Çin geleneğı, http://turkish.cri.cn/757/2010/03/10/1s124448.htm	
Resim 3. Lüster kulplu bardak. Selçuklu Dönemi. 10.yy.....	9
Selçuklu dönemi, http://www.antikalar.com/	
Resim 4. Majolika İtalyan el yapımı pano.....	10
Dünya renkleri, http://www.dunyaninrenkleri.com/	
Resim 5. Uzak Doğı kökenli bir tabak.....	11
Manlı Tarihi, http://herseyosmanli.wordpress.com/p	
Resim 6. İtalya'nın Faenza kentinde yapılmış (1497) bir tabak.....	12
Sanat Tarihi, http://sanattarih	
Resim 7. Seramik Müzesi, Fransa. XVIII. yy. yapımı bu renk renk kuşlara bakarak, porselencilığın Çin'de çok eski geleneğı olan, ince bir sanat olduğu sonucuna varabiliriz. Grog-Larven koleksiyonu.....	13
Sanat Tarihi, http://sanattarih	
Resim 8. Kunst Akademi-Münster	15
Konversion Von der Kürassierkaserne zur Kunstakademie katalog	
Resim 9. Maika Korfmacher, Doppelplatte.....	18
Kunst bei Cargill	
Resim 10. Spring - Ute Grossman.....	19
Ute Grossman, http://www.flickr.com/	

Resim 11. Winter - Ute Grossman	20
Ute Grossman, http://www.flickr.com/	
Resim 12. Höhr –Grenzhause kasaba girişi.....	20
Höhr –Grenzhause, Fotoğraf	
Resim 13. Fachschulen Keramik Akademisi.....	21
Fachschulen Keramik, Fachschulen Keramik Gestaltung	
Resim 14. Fachschulen Keramik Akademisi çalıştayından bir görüntü.....	22
Fachschulen Keramik, Fachschulen Keramik Gestaltung	
Resim 15. Fachschulen Keramik Akademisi çalışmaya katılan sanatçılar ve akademik kadro	23
keramik-atlas.de , http://keramik-atlas.de/keramiknews/2009/06	
Resim 16. Fachschulen Keramik Akademisi 2010 çalıştayını.....	24
keramik-atlas.de , http://keramik-atlas.de/keramiknews/2009/06	
Resim 17. Fritz Rossmann’a ait porselen eserler.....	26
Höhr-Grenzhausen Exponate 2009 Fachschule für Keramikgestaltung in	
Resim 18. Dick Lion kuşlar.....	27
Höhr-Grenzhausen Exponate 2009 Fachschule für Keramikgestaltung in	
Resim 19. Monika Debus’a ait bir eser.....	28
Höhr-Grenzhausen Exponate 2009 Fachschule für Keramikgestaltung in	
Resim 20. Susanne Alzweig’e ait bir eser.....	29
Höhr-Grenzhausen Exponate 2009 Fachschule für Keramikgestaltung in	
Resim 21. Andreas Hinder’e ait bir eseri.....	30
Höhr-Grenzhausen Exponate 2009 Fachschule für Keramikgestaltung in	
Resim 22. Peter Klube Raku çalıştayını.....	31
Höhr-Grenzhausen Exponate 2009 Fachschule für Keramikgestaltung in	
Resim 23. Martin George’a ait bir eseri.....	32
Höhr-Grenzhausen Exponate 2009 Fachschule für Keramikgestaltung in	

Resim 24. Bergische Universitesi Wuppertal.....	32
Bergische- Universitaeten/Wuppertal, http://www.unicp.de/	
Resim 25. European Ceramic Work Centre.....	35
European Ceramic Work Centre , http://www.ekwc.nl/	
Resim 26. European Ceramic Work Centre Atölyesi'nin içten ve dıştan görüntüsü.....	35
European Ceramic Work Centre , http://www.ekwc.nl/	
Resim 27. David Binns eseri.....	37
European Ceramic Work Centre , http://www.ekwc.nl/	
Resim 28. Çin Çalıştayına katılan sanatçılar.....	38
European Ceramic Work Centre , http://www.ekwc.nl/	
Resim 29. Morococo Çalıştayına katılan sanatçılar.....	39
European Ceramic Work Centre , http://www.ekwc.nl/	
Resim 30. Senegal Çalıştayına katılan sanatçılar.....	39
European Ceramic Work Centre , http://www.ekwc.nl/	
Resim 31. Jun Kaneko ve eserleri	40
European Ceramic Work Centre , http://www.ekwc.nl/	
Resim 32. St Joost Sanat ve Tasarım Akademisi.....	41
St Joost Sanat ve Tasarım Akademisi, http://www.stjoost.nl/	
Resim 33. A.I.R. Vallauris Meydanı.....	43
A.I.R. Vallauris , http://www.air-vallauris.org	
Resim 34. A.I.R. Vallauris Raku çalıştayından bir görünüm.....	44
A.I.R. Vallauris , http://www.air-vallauris.org	
Resim 35. A.I.R. Vallauris çalıştaydan bir görünüm.....	45
A.I.R. Vallauris , http://www.air-vallauris.org	
Resim 36. A.I.R. Vallauris Raku çalıştayından bir görünüm.....	46
A.I.R. Vallauris , http://www.air-vallauris.org	

Resim 37. Keşkemmet Seramik Sütüdyosu.....	47
International-Ceramics-Studio-Kecskemet-Hungary2 http://www.facebook.com/	
Resim 38. Keşkemmet Seramik Sütüdyosundan bir görüntü.....	48
International-Ceramics-Studio-Kecskemet-Hungary2 http://www.facebook.com/	
Resim 39. Keşkemmet Seramik Sütüdyosu çalıştayından alıntılar.....	49
International-Ceramics-Studio-Kecskemet-Hungary2 http://www.facebook.com/	
Resim 40. Keşkemmet Seramik Sütüdyosu çalıştayından görüntüler.....	50
International-Ceramics-Studio-Kecskemet-Hungary2 http://www.facebook.com/	
Resim 41. Hodmezovasarhely Seramik Merkezi.....	50
Keramia Szimpozium Hodmezovasarhely 1998-2002 Macaristan	
Resim 42. Hodmezovasarhely Çalıştayı.....	52
Keramia Szimpozium Hodmezovasarhely 1998-2002 Macaristan	
Resim 43. Diana Fayt Çalıştay Eseri.....	53
Keramia Szimpozium Hodmezovasarhely 1998-2002 Macaristan	
Resim 44. Kitazawa Tomomi çalıştay eseri.....	54
Keramia Szimpozium Hodmezovasarhely 1998-2002 Macaristan	
Resim 45. Remembrancepoint Müzesinden bir görüntü.....	55
Keramia Szimpozium Hodmezovasarhely 1998-2002 Macaristan	
Resim 46. Nurdan Arslan eseri.....	56
Keramia Szimpozium Hodmezovasarhely 1998-2002 Macaristan	
Resim 47. Orosz Maria eseri.....	56
Keramia Szimpozium Hodmezovasarhely 1998-2002 Macaristan	
Resim 48. Český Porselen Fabrikası.....	57
Český Porselen, http://www.cesky.porcelan.cz/cs/uvod	
Resim 49. Soğan motifli tabak.....	58
Český Porselen , http://www.cesky.porcelan.cz/cs/uvod	

Resim 50. Merkez sağ çiçek motifi.....	58
Český Porselen , http://www.cesky.porcelan.cz/cs/uvod	
Resim 51. Sırüstü dekor çalıştayından bir eser.....	59
Český Porselen , http://www.cesky.porcelan.cz/cs/uvod	
Resim 52. Jiří Popovsky ile bir görüntü.....	60
Jiří Popovsky, fotoğraf	
Resim 53. Odun Fırını Sempozyumu, Estonya, 2003.....	62
janejermynceramics , http://www.janejermynceramics.com	
Resim 54. Odun Fırını.....	63
janejermynceramics , http://www.janejermynceramics.com	
Resim 55. Doldurulmuş odun fırını.....	63
janejermynceramics , http://www.janejermynceramics.com	
Resim 56. Ateş fırını.....	64
janejermynceramics , http://www.janejermynceramics.com	
Resim 57. Letonya Porselen Dekor Sempozyumu.....	65
Letonya , http://www.lma.lv/eng	
Resim 58. Riga Çalıştayı.....	66
Letonya , http://www.lma.lv/eng	
Resim 59. Riga çalıştayından karma görüntüler.....	67
Letonya , http://www.lma.lv/eng	
Resim 60. Ieva Skauronē'nin eserleri.....	68
Letonya , http://www.lma.lv/eng	
Resim 61. Riga çalıştayından karma görüntüler.....	69
Riga , http://www.lma.lv/eng	
Resim 62. Litvanya'dan panoramik görüntü.....	70
Litvanya , http://www.arspanevezys.lt/	

Resim 63. Alvydas Pakarklis'in eserleri.....	70
Litvanya , http://www.arspanevezys.lt/	
Resim 64. Panevėžys Civic Sanat Galerisi'nde çalıştay sergisi.....	72
Panevėžys, http://www.arspanevezys.lt/	
Resim 65. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi.....	73
3. Uluslar arası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu Bildiriler Kitabı	
Resim 66. David Binns çalıştay eseri.....	76
Turkseramik, http://www.turkseramik.com/	
Resim 67. Magdelene ODUNDO'nun çalıştayı.....	78
seramik.anadolu , http://seramik.anadolu.edu.tr/	
Resim 68. Okutman Clare TWOMEY'in çalıştayı.....	78
seramik.anadolu , http://seramik.anadolu.edu.tr/	
Resim 69. Sagar Pişirim Çalıştayı.....	79
seramik.anadolu , http://seramik.anadolu.edu.tr/	
Resim 70. Sagar Pişirim Çalıştayı.....	80
seramik.anadolu , http://seramik.anadolu.edu.tr/	
Resim 71. Avanos Seramik Çalıştayı.....	81
izlediklerimiz , http://www.serfed.com/content_files/dergi/22/06	
Resim 72. Zafer Baykal eseri.....	82
izlediklerimiz , http://www.serfed.com/content_files/dergi/22/06	
Resim 73. Odun fırını.....	83
Turkseramik, http://www.turkseramik.com/	
Resim 74. Kaan Canduran eseri.....	84
izlediklerimiz , http://www.serfed.com/content_files/dergi/22/06	
Resim 75. Khaled Sirag eseri.....	84
izlediklerimiz , http://www.serfed.com/content_files/dergi/22/06	

Resim 76. Çanakkale Seramik Fabrikası.....	85
42.yıl Seramik Sempozyumu Çanakkale Seramik Sanat Yayınları, s.2	
Resim 77. Peteris Martinsons eseri.....	88
Arkitera, http://www.arkitera.com/	
Resim 78. Waltraut Gschiel eseri.....	88
Arkitera, http://www.arkitera.com/	
Resim 79. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi.....	89
izlediklerimiz , http://www.serfed.com/content_files/dergi/22/06	
Resim 80. Lüster çalıştayı.....	92
izlediklerimiz , http://www.serfed.com/content_files/dergi/22/06	
Resim 81. Lüster çalıştayından bir eser.....	93
izlediklerimiz , http://www.serfed.com/content_files/dergi/22/06	
Resim 82. Tulla Elieson.....	94
izlediklerimiz , http://www.serfed.com/content_files/dergi/22/06	
Resim 83. Sevim Çizer.....	95
izlediklerimiz , http://www.serfed.com/content_files/dergi/22/06	
Resim 84. Uluslararası Seramik Sempozyumu ve Kolokyumundan karma görüntüler.....	96
izlediklerimiz , http://www.serfed.com/content_files/dergi/22/06	
Resim 85. Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi	97
Hacettepe Üniversitesi, www.hacettepe.edu.tr/	
Resim 86. Kağıt Fırın Çalıştayından toplu görüntü.....	98
izlediklerimiz , http://www.serfed.com/content_files/dergi/22/06	
Resim 87. Atilla Kılıç eseri.....	99
izlediklerimiz , http://www.serfed.com/content_files/dergi/22/06	
Resim 88. Özge Çınar eseri.....	100
izlediklerimiz , http://www.serfed.com/content_files/dergi/22/06	

Resim 89. VitrA Seramik Sanat Atölyesi, 1957.....	101
VitrA Seramik Sanat Atölyesi, http://www.vitraseramiksanatatolyesi.org/	
Resim 90. İstanbul Modern Sanat Müzesi.....	102
Eczacıbaşı, http://www.eczacibasi.com.tr/	
Resim 91. Reyhan Gürses eseri.....	105
Sanalmüze, http://www.sanalmuze.org/sergiler	
Resim 92. Zerrin Bilir eseri.....	106
Sanalmüze, http://www.sanalmuze.org/sergiler	
Resim 93. Zerrin Bilir eseri.....	106
Sanalmüze, http://www.sanalmuze.org/sergiler	
Resim 94. Maro Kerasotti eseri.....	107
Sanalmüze, http://www.sanalmuze.org/sergiler	
Resim 95. H. Mutlu Başkaya eseri.....	107
Sanalmüze, http://www.sanalmuze.org/sergiler	
Resim 96. Kostas Karakitsos eseri.....	108
Sanalmüze, http://www.sanalmuze.org/sergiler	

TEZ ONAYI

Kurum : Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü

Programın seviyesi: **Yüksek Lisans**

Anasanat Dalı : **Seramik-Cam**

Öğrencinin Adı : Yasemin TANRIVERDİ

Tez Adı : "AVRUPA'DA ÇALIŞTAY YAPAN ATÖLYELERİN GÜNÜMÜZ SERAMİK SANATINA ETKİLERİ"

Sınav Tarihi : 11.01.2011

Sınav Saati : 13.30

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve nitelik yönünden **Yüksek Lisans** Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman (Unvan, Adı, Soyadı)	Kurumu	İmza
Prof. Zerrin BİLİR	31.madde	
Sınav Jüri Üyeleri		
Yrd.Doç.Nurdan ARSLAN	M.Ü.Güzel Sanatlar Fakültesi	
Yrd.Doç.Devabil KARA	M.Ü.Güzel Sanatlar Fakültesi	
Yedek Jüri Üyeleri		
Prof. Sema ILGAZ TEMEL	M.Ü.Güzel Sanatlar Fakültesi	
Yrd.Doç.Serdar GÜRSES	M.Ü.Güzel Sanatlar Fakültesi	

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü yönetim Kurulu'nun 16/02/2011 tarih ve 4-1 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof.Nilüfer ERGİN DOĞRUER

Müdür

